

hláská

ročník XVII, 2006, č. 1

K dataci pozdně gotické přestavby hradu v Chyších

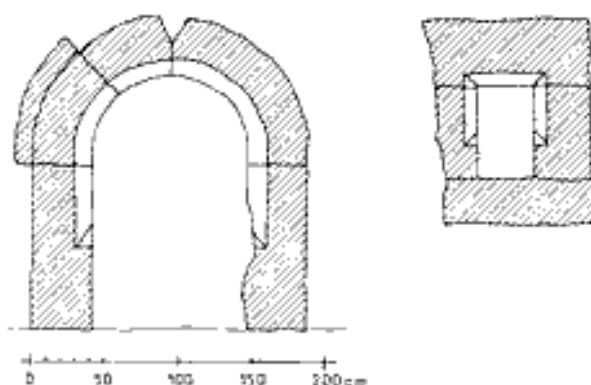
Jiří Úlovec

Hrad a zámek v Chyších, ležící v bývalém karlovarském okrese, sice patří k významným stavebním památkám minulosti, nicméně dosud mu bylo ze strany odborníků věnováno tak málo pozornosti, že je to až překvapující. Pomineme-li dílo Augusta Sedláčka, přinázející stručný nástin historie statku a jeho majitelů,¹⁾ musíme konstatovat, že stále ještě chybí monografické zpracování dějinného vývoje tohoto objektu. Shodné konstatování však platí rovněž pro poznání jeho stavebního vývoje. Složitý vývoj objektu se pokusil nastínit vlastně jen Vratislav Ryšavý;²⁾ na okraj tohoto příspěvku musí být ovšem konstatováno, že bude nutno provést podrobnější stavební průzkum s pečlivým důrazem na rozlišení zvláště středověkých vývojových etap. Již nyní je zřejmé, že Vratislav Ryšavý se nevyhnul velkému zjednodušení vývoje v gotickém období, což bylo zapříčiněno mimo jiné použitím chybného zaměření hradu. Tento příspěvek je však věnován pouze přesnějšímu vymezení období, v němž došlo k pozdně gotické přestavbě starého hradu na gutštejnskou rezidenci, která mu dala hmotový rozsah mladšími úpravami a přestavbami jen málo pozmeněný.

Chyšě se staly střediskem pozemkového majetku členů stejnojmenného rodu nejpozději kolem poloviny 12. století. Snad již tehdy vzniklo ve vsi panské sídlo, přestavěné později v gotický hrad, sloužící jako rezidence majitelů a centrum manského statku. Kolem roku 1450 byl statek rozdělen na podíly mezi několik majitelů. Byla to především Anežka z Kovářova, manželka Viléma Rendla z Úšavy, která mu majetek v Chyších předala v roce 1457, dále Jan Calta z Kamenné Hory a konečně Hilbrant Sataněf z Drahovic. Zdá se, že poslední jmenovaný nakonec skoupil díly ostatní majitelů, ovšem v roce 1466 vše prodal Buriánovi z Gutštejna.³⁾ Chyšě tak přešly do gutštejnského držení, v němž poté setrvaly sto let.

Burián z Gutštejna patřil k nejmocnějším pánům Českého království. Jeho majetek se sídelním hradem Nečtiny sestával z množství panství a statků. Jeho jádro v západních Čechách se snažil zvětšovat postupným přikupováním nových majetků. Jak výše řečeno, od Hilbranta Sataněfe koupil Chyšě, ovšem výrazně větším

ziskem se stalo rabštejnské panství. Burián je však připojil k majetku způsobem ne právě čestným. Po úmrtí Buška a Jana Caltů z Kamenné Hory se stal poručníkem dědice Rabštejna, Buškova nedospělého syna Jana. Jan dospěl kolem roku 1446, ovšem když krátce po roce 1461 zesnul, Burián setrval v držení Rabštejna i nadále, tentokrát jako poručník Janových dcer.⁴⁾ V tomto případě ovšem narazil, neboť nejstarší, Bonuše, byla tehdy již dospělá a proti Buriánovu nevyžádanému poručnictví se vzepřela. Jejím protestu napomohla skutečnost, že pravomoc nad sirotčím majetkem náležela panovníkovi. Zemský soud, který nastalou při projednal, vydal v říjnu 1465 rozsudek, podle něhož byl Burián povinen vydat veškerý převzatý majetek Bonuš, již byl také svěřen dohled nad nedospělými sestrami.⁵⁾

Chyšě (okr. Karlovy Vary). nárys pozdně gotického portálu a okenního ostění. Stav 11. srpna 2001, zaměření a kresba autor.

Burián z Gutštejna se však Rabštejna nevzdal. Soudní výrok a postoj krále Jiřího z Poděbrad ovšem způsobil jeho příklon k Jiřího nepřátelům, konkrétně ke straníkům zelenohorské jednoty. Když pak došlo v roce 1467 po Jiřího vyhlášení války nepřátelům ke známým událostem včetně obležení řady jejich hradů, králův syn Jindřich vytáhl vojensky proti Buriánovi a obléhl Rabštejn. Hlavní Buriánovo sídlo obležení sice odolalo,⁶⁾ je však více než pravděpodobné, že současně s ním byl oblehnut

rovněž hrad Chyšce, který takové štěstí již neměl. Královské vojsko ho tehdy zřejmě dobylo a zničilo.

Chyšský hrad poté zůstal několik let ve zříceninách. Burián ho v majetku udržel po zbylá léta Jiřího vlády. 26. března roku 1473 se mu pak podařilo získat od jeho nástupce Vladislava Jagellonského propuštění chyšského statku z manství v dědičnou držbu. Při této příležitosti je přímo zmíněn „hrad zbořený řečený Chyšce s městečkem“.⁷⁾ Ironií osudu zůstane, že je to vůbec první dosud známá písemná zmínka o chyšském hradu.

Burián z Gutštejna přistoupil po roce 1473 z neznámých důvodů k obnově chyšského hradu. Jeho rozhodnutí překvapí především proto, že vlastnil několik podstatně významnějších majetků. Hrad byl však následně pozdně goticky přestavěn a náležitě pozornosti se dostalo také městu v podhradí, které obklopilo opevnění s baštami a v jeho severovýchodní části byl založen karmelitský klášter. Velkorysá stavební akce si vyžádala jistě značné náklady, takže není divu, že již současníci se o ní vyjadřovali s obdivem. Podle ústní tradice tehdy Burián nřídil správcům svých jedenácti panství, že každé musí přispět na výstavbu jedné bašty s přílehlou částí městské hradby.⁸⁾ Přestože takový způsob financování výstavby není doložen, lze předpokládat, že k jejímu zajištění byla použita značná část zisku plynoucího z hospodaření Buriánových panství.

Otázkou je, kdy byla přestavba hradu, výstavba opevnění a kláštera dokončena. Literatura se o přesnější dataci přestavby hradu a opevnění nepokusila, o klášteře pak dosud předpokládá ve shodě s Augustem Sedláčkem, že vznikl až v roce 1487. Tento údaj poté petrifikoval v drobném příspěvku z roku 1950 také Josef Pelikán.⁹⁾ Za pomoci dosud známých písemných pramenů je však dataci možno opravit a zpřesnit. K jejímu stanovení je nutno použít především záznamy o sporu mezi Šliky a pány z Plavna z roku 1483, jež nám prozrazují, že k vyřešení rozepří došlo na sjezdu zainteresovaných stran v Chyších, svolaném na 19. ledna téhož roku.¹⁰⁾ Jelikož lze jen těžko věřit, že Burián by hostil účastníky sjezdu ve městě, v němž nestály s výjimkou hradu reprezentativní budovy, musíme předpokládat, že hrad byl nejpozději počátkem roku 1483 již opět plně funkční. Existuje však další pramen, potvrzující, že hrad v téže době opět plnil všechny funkce hradu a že město v podhradí neustále stoupalo na významu. Zaměstnanýně Národního archivu, Helena Klímová, objevila dosud nepublikované privilegium Buriána z Gutštejna pro Chyšce, vydané 23. dubna 1483, v němž bylo mimo jiná městská práva uvedeno, že ve sporech vedených před městským právem se v případě záповědi platila na hrad kopa českých grošů a ke klášteru ve městě rovněž kopa českých grošů.¹¹⁾ Písemné zprávy tak dokládají prudký vzestup významu města a obnovu tamního hradu kladou mezi léta 1473 až 1482, neboť již počátkem roku 1483 opět sloužil majitelům. O výstavbě městského opevnění se bohužel nezmiňují, nicméně lze předpokládat, že probíhala současně s obnovou hradu. V téže době pak byl založen také karmelitský klášter, neboť počátkem roku 1483 již také stál.¹²⁾

Zatímco písemné zprávy umožnily určit poměrně přesně rozmezí, v němž proběhla pozdně gotická přestavba hradu, dosavadní průzkum architektury panského sídla zůstává bez konkrétních výsledků. Je to z podivem, uvě-

domíme-li si, že právě pozdně gotická přestavba vtiskla hradu rozsah, který nebyl při následujících úpravách na zámeckou budovu již příliš pozměněn. Pravdou však zůstane, že během razantní romantické novogotické přestavby z let 1856 až 1858 pod vedením známého architekta Vojtěcha Ignáce Ullmanna, proměněného hradního budovy na zámek, byly odstraněny prakticky všechny starší kamenické články.¹³⁾ Do dnešní doby se proto podařilo rozpoznat pouhá dvě pozdně gotická ostění, pocházející z doby přestavby. Je to především jednoduše okosený půlkruhový portálek ve sklepe pod východním křídlem, složený z pěti opracovaných kamenných kusů, jehož výška činí 170 a šířka 100 centimetrů. Portálek byl znám již dříve a je několikrát zmiňován literaturou. Při návštěvě zámku v srpnu 2001 však bylo zcela náhodně objeveno pozdně gotické okénko ve východním průčelí patra téhož křídla, ukryté do té doby pod novodobými omítkami. Pravoúhlé okénko o vnitřních rozměrech 40 x 60 centimetrů je složeno ze čtyř opracovaných kamenných dílů. Jak bylo možno posoudit, jeho umístění je s největší pravděpodobností původní, tj. nebylo složeno a osazeno dodatečně. Dnes je však nepřístupné, neboť při opravě východního křídla bylo opět obvrženo omítkou.

Tvar dveřního portálku a okenního ostění umožňuje klást dobu jejich vzniku jednoznačně do poměrně širokého rozmezí od druhé poloviny 15. do počátku 16. století. Předpokládanému vřočení datace přestavby hradu do rozmezí let 1473 až 1482 tak neodporují. Lze jen doufat, že při dalším stavebním průzkumu chyšského areálu bude objeveno ještě více artefaktů, upomínajících na významnou pozdně gotickou etapu vývoje složitěho hradního areálu a potvrzujících svědectví písemných pramenů.

Poznámky: 1) Sedláček, August, Hrad, zámky a tvrze Království českého, díl třináctý, Plzeňsko a Loketsko, Praha 1905, s. 229 - 230. 2) Ryšavý, Vratislav, Zámek v Chyších, Castellologica Bohemica 8, 2002, s. 247 - 261. 3) Národní archiv (dále NA) - Desky dvorské 61, pag. 486 (= fol. K 1). 4) Podrobněji viz Sedláček, August, Hrad, 13, c. d., s. 139. 5) Reliquiae tabularum terrae regni Bohemiae anno MDXLI igne consumptarum, tj. Pozůstatky desk zemských Království českého r. 1541 pohofelých, ed. Emler, Josef, díl 2, Praha 1872, s. 344 - 345. 6) Urkundliche Beiträge zur Geschichte Böhmens und seiner Nachbarländer im Zeitalter Georg's von Podiebrad (1450-1471), ed. Palacký, František, Vídeň 1860, s. 477 - 479. 7) NA - Desky zemské větší 8, fol. A 16-16v, vklad z r. 1543. 8) Sedláček, August, Hrad, 13, c. d., s. 230. 9) Pelikán, Josef, Založení kláštera P. Marie v Chyších, Časopis společnosti přátel starožitností 58, 1950, s. 126 - 127. 10) Archiv český 6, s. 553 - 554, č. 13, a Archiv český 8, s. 412 - 413. 11) NA - Česká dvorská kancelář, sign. IV D 7, fasc. 385, Chisch, inzert v privilegii Mikuláše z Lobkovic na Chyších a jeho manželky Anežky, rozené z Gutštejna, z roku 1572. 12) Tím musí být opraveno předpokládané datum založení kláštera, kladené do roku 1487. Naposledy tak učinil Karel Kuča (Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, 2. díl, H-Kole, Praha 1997, s. 499 - 503) a současně také Vlček, Pavel - Sommer, Petr - Foltýn, Dušan, Encyklopedie českých klášterů, Praha 1997, s. 260 - 261. 13) K Vojtěchu Ignáci Ullmannovi srovnej naposledy Kolektiv, Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách, Praha 2004, s. 675 - 676.

Hrad Roupov ve starých popisech a vyobrazeních

Petr Rožmberský

Hrad Roupov se vypíná na návrší nad vsí Roupovem, asi 6 km jihozápadně od města Přeštice (okr. Plzeň – jih). Budovy předhradí jsou užívány majitelem, vlastní hrad je, až na známou kuchyni, ve zříceninách. V současnosti jsou dochované zbytky staveb postupně konzervovány. Tento příspěvek chce shrnout základní informace o Roupově, uvést staré popisy hradu, zmínit se o ikonografických pramenech, poukázat na rozpory v dosavadním bádání a upozornit na existenci hradní kaple, nepřímo připomenuté již roku 1467, kdy nedodržovali interdikt také dva kněží v Roupově (Mařík 1988, 202).

Podle příslušného encyklopedického hesla vznikl hrad patrně již ve 13. století, za Něpra z Roupova byl v letech 1380 – 1393 radikálně přestavěn tak, že nádvoří zřejmě bezvěžového jádra obklopovala tři palácová křídla, z nichž zadní mělo věžový charakter. Nad valeně zaklenutým přízemím a prvním patrem obsahovalo velký sál sklenutý dvěma poli křížové klenby. Nádvoří zřejmě obíhaly pavlače. O podobě předhradí v té době nic nevíme. Další velká přestavba zde proběhla v pozdní gotice za Jana z Roupova, přičemž byla především posílena obranyschopnost hradu. Předhradí bylo opevněno v čele polokrouhlou a nárožní baštou, na jihu mohutnou okrouhlou snad bateriovou věží a na severní straně dovnitř otevřenou lichoběžníkovou baštou. K čelu jádra hradu bylo z předhradí přistavěno nové křídlo, které obsahuje vstupní příjezd do nádvoří a známou kuchyni. Za Jana Netolického byl Roupov koncem 16. století přestavěn renesančně, byl pak obýván až do 18. století, kdy zpustl (viz Durdík 1995, 250 – 251; Durdík 1999, 483). Jinde byla vyslovena domněnka, že krystalizace jádra hradu se pravděpodobně odvíjela od velké obytné věže čtyřúhelného půdorysu v jižní části jádra – donjonu (Anderle – Škabrada 2000, 4 – 5).

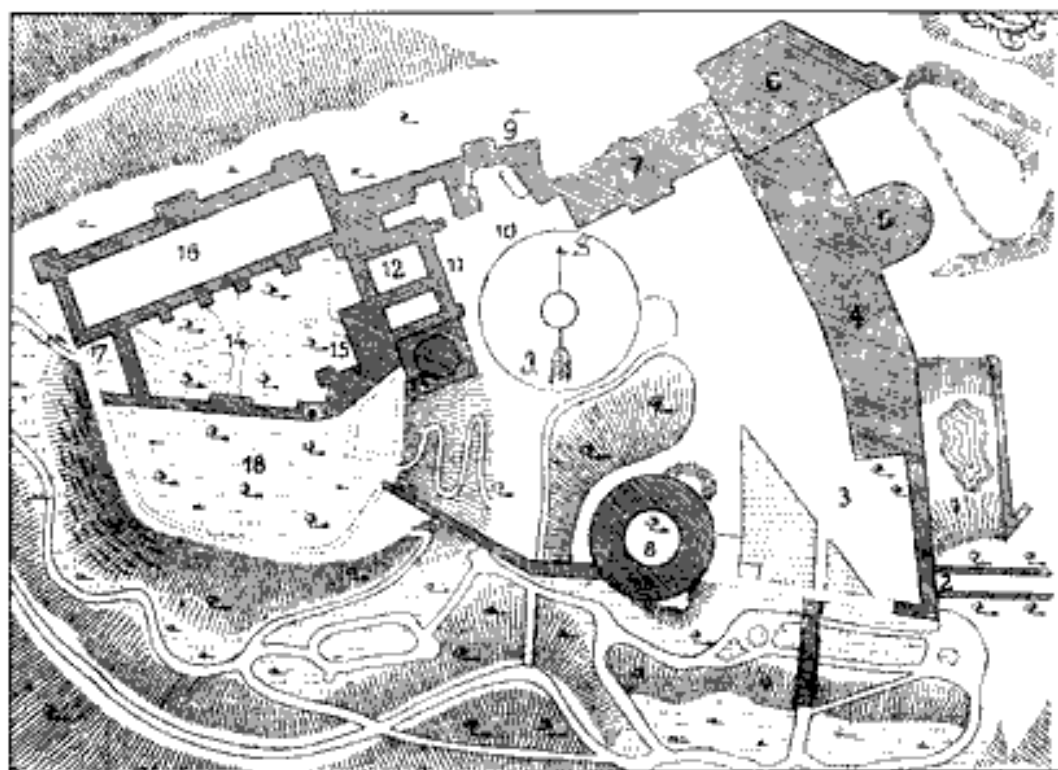
Pozdně gotická přestavba mohla proběhnout snad již za Jana II. z Roupova (nejvyšším pisařem v letech 1488 – 1493), nebo spíše až za jeho syna Jana III. (rada krále Ferdinanda), za nějž byla ves Roupov v roce 1514 povýšena na městečko a který zemřel roku 1540. V roce 1574 si čtyři bratři z Roupova rozdělili majetek na díly. První díl s polovicí zámku Roupova a určitými vesnicemi obdržel Vilém, druhý díl též s polovinou Roupova, s Vřeskovice a s dalším majetkem získal Kryštof Karel, třetí část, totiž ves Nezdice, půl Kolovče a další vsi dostal Jan a konečně Hynek nabyl dvůr Srbice s polovinou Kolovče a částmi dalších vsí. Hynek prodal srbský díl roku 1580. Jan koupil Vilémův díl roku 1581 a díl Kryštofa Karla v roce 1584. Tento Jan, podle svého původního dílu zvaný Nezdecký (poznámka P. R.: nikoli Netolický, viz výše), v letech 1595 – 1598 Roupov nádherně obnovil, vystavěl na hradě velkou dosud stojící kuchyni a nákladná kamna (Sedláček 1893, 199 – 200). August Sedláček (1893, 195) také uvádí, že podle Balbina byly v paláci na Roupově štíty starých rodin, z nichž byly některé vymazány a nahrazeny jinými, a že na skvostných kamnech je celý vývod rodu Roupovských vytlačeny na cihlách, které jsou pozlacené – kamna stála tisíc tolarů. V jiném překladu Balbinovy informace (nejprve z latiny do němčiny, potom do češtiny) se též

mluvi o erbech v paláci, avšak pozlacené jsou kachle s erby, otopné zařízení je nazýváno krbem a mělo stát tisíc dukátů (Bukačová 2002, 342, 345). Jinde se dočteme, že Jan IV. vystavěl rozsáhlou kuchyni, že hradní sál byl vyzdoben asi 300 erby, krb měl zlacené erby a podle Balbina prý „jen sál stál tisíc tolarů“ (Bělohávek 1984, 294). Informace o stavebníkovi roupovské kuchyně, Janu IV. Nezdeckém, zde byla zřejmě přejata ze Sedláčkových Hradů (1893, 200). Nejnovějším bádáním je však vznik roupovské kuchyně kladen do pozdní gotiky (viz výše Durdík 1995, 251 a též Anderle – Škabrada 2000, 3).

Po stručném úvodu do rozporuplné problematiky Roupova se podívejme na jeho staré popisy. Nejstarší, týkající se dle Sedláčka jižního křídla (paláce), z nějž zůstala pouze nádvoří zeď, se dochoval v posledním pořízení Adama z Roupova z roku 1570, jímž manželce Ludmile z Vartemberka odkázal určité hradní prostory: „světnici, malý sklípek a z též světnice sklep ten, v kterémž jsme spolu mnohá léta lhalí, a z též světnice opět sinku a sklep, kdež dcery mé a panny lhalí, též před touž světnicí síně i ten prsk u veliké světnice i s kuchynkou aby ji užívala a bylo-li by jí kdy toho potřebí sobě vzíti mohla, jí přidávám: průvozy a sklep ve skále, v kterémž řídka piva chovají, také i ten příkop pod okny se světnicemi podlé staré školy s tou baštou, která v něm jest, přidávám“ (Sedláček 1893, 196, 199). Byla-li stará škola (snad někdejší obydlí a pracoviště preceptora či duchovního) součástí jižního křídla jádra hradu, pak je zde zachycena existence bašty vystupující do příkopu, po které se dnes nedochovaly stopy.

Daleko obsáhlejší je popis Roupova pořízený při úředním odhadu majetku zadluženého Františka Hartmana hraběte z Klenové a z Janovic z roku 1711. Komisi tvořenou přísedním měřičem a dvěma v blízkosti odhadovaného statku sídlícími a hospodářství znalými osobami vedl královský rada, soudce komorního a dvorského soudu a též místosoudí zemský Václav Hložek z Žampachu. Odhad roupovského statku byl vykonán 6. června 1711 a majetek byl oceňován na míšeňské groše (DZV 40 L 14v – 15). Pro jeho zajímavost jej uvedeme doslovně:

Díl odhadu Roupov řečený, kdež předně zámek Roupov, na velikém vrchu postavený jest, a nachází se v něm v dolejší štoku pod vjezdem kuchyně se spížirnou, světnice čelí se sklípem, dáleji vedle schodův a pod kolnou suchých sklepův pět, sklep podzemní jeden, s lednicí, též naproti ve skále druhý sklep, a ve dvoře hluboká studnice. V druhém štoku pokoj s „altankau“, „mashausy“ dva, a při nich pokojičky malý 3.i, dáleji tabulnice, pokoje 4.i, síně a sklípek suchý, ...(nečitelně) nad vjezdem s dvěma sklípky a komorou. V třetím štoku pokoj prostranný se sklepem suchým, síně veliká a podle ní komůrky dvě, dáleji dva pokoje, též nad vjezdem sklípky dva, a půdy na sypání obilí tři. Čtvrtý štok podobnou příležitostí v sobě obsahuje, toliko že to bez oken, kamen a na stropích a podlahách větším dílem sešlo jest. Mimo toho stavení nachází se věž na čtvrtou Contignaci vystavená, Starý hrad nazvaná, kteráž

Plán Roupova ze Sedláčkových Hradů. 1 - část příkopu před bránou, 2 - první brána, 3 - nádvoří předhradí, 4 - hosp. stavení, 5 - podkrovnitá bašta, 6 - věžová nárožní bašta, 7 - obydlí, 8 - okrouhlá věž, 9 - hradby, 10 - zasypaný příkop, 11, 12 - druhá průjezdní brána, 13 - kuchyně, 14 - nádvoří jádra, 15 - studna, 16 - palác, 17 - zřícené „zadní“ křídlo, 18 - vyvýšené místo na skále kde bývalo jižní křídlo se čtyřhrannou obytnou věží - donjonem

podobně bez oken, a na půdách sešlá jest (DZV 40 L 15v).

Jádro hradu je popisováno po podlažích jako jeden objekt, z něž je vyčleněna pouze čtyřhranná věž (Starý hrad). Část druhého patra zaujímaly podkrovní sýpky, část hradu měla zřejmě tam, kde nebyly sýpky, ještě třetí, „vybýdlené“ patro. Také věž již vykazuje známky pustnutí. Na nádvoří je zmíněna ještě existující studna. Následuje popis předhradí:

Podle zámku v předním dvoře byt duchovního, totiž pokoje dva, komora a síně, nad tím komora velká, však zpustlá, dáleji pekárna a při ní byt purkrabího, totiž pokoje klenutý, sklípek a kuchyně, vedle toho marštalé klenutý pro panský koně. Blíž předních vrat kaplice nová, též špejchar na dvoje sypání a pod ní komora pro skládání nádobí. Tento zámek jest na větším díle kurkama krytý, však na stěchách oprávkou potřebuje. Šacuje se i s těmi dle obzvláštního poznamenání zanechanými Mobilie ma obzvláště poznamenanými za 100 kop (DZV 40 L 16).

Na předhradí neslyšíme o baštách ani o kulaté věži; byly zřejmě v té době užívány k profánním účelům. Zjišťujeme existenci kaple nedaleko první brány. Zámek, mající převážně prejzové střechy, již zřejmě nebyl udržován. Podívejme se ještě pro zajímavost na další vrchnostenský majetek v Roupově:

Dvůr Roupov, v němž jeden díl totiž: ratejna s komorou, kravína a sejkpa od kamene vystavený, chlívky pak pro jalový dobytek s komorou, pro svinský skot na sedmero zavření, stodola o dvou mlatech ode dřeva a šindelem krytý. Šacuje se tento dvůr za 450 kop. Pivovar s pární měděnou na sedm sudů, spilka, štoky 3, s káděma, jest v městei položený, sladovna, pak hvozd a šalan-

da sládkova s sejkami při dvoře roupském, za tento pivovar se klade 500 kop. Vinopalna též při dvoře s 2 ma kotly měděnými se nachází a šacuje se za 100 kop. Zahradza dvorem prostranná, toliko travou se užívá, a na díle višňovými stromy vysazena jest, za tu se klade 100 kop. Štěpnice podle vobory položená, rozličnými štěpovými a švestkovými stromy vysazena, šacuje se i s tím 10. auly včeliček v ni se nacházejícími za 150 kop. Prádllo s kotlem železným při rybníku položené za 40 kop. Sádek pod kapli Šafranice ředený, jako i vrch pod zámekem, některými starými jabloni porostlý jsou, a šacují se za 50 kop. Kaple založení S. té Anny blíž zámku vnově vystavená, šacuje se i s Mobilie ma obzvláště poznamenanými za 100 kop (DZV 40 L 16 - 17).

Tady se zastavíme u kaple sv. Anny. Kaple stojí asi 200 metrů na východ od předhradí na níže položené části hradního návrší (vrch pod zámekem). Podle A. Sedláčka (1893, 202) ji roku 1696 jako veřejný kostelíček dal postavit hrabě František Hartman z Klenové na místě staré pusté hradské kaple. Starou soukromou hradní kapli bychom ale daleko spíše předpokládali na hradě, než daleko před hradem. Navíc z uvedeného popisu předhradí jasně plyne, že kaple byla též na předhradí nedaleko první brány. Na místě kaple sv. Anny v předpolí hradu bychom mnohem pravděpodobněji než hradní kapli očekávali vysunutě opevnění chránící přístupovou cestu ke hradu, která nebyla dostatečně pokryta stělbou z bašt předhradí (srovnej Anderle - Škabrada 2000, obr. 1). Baštu k ochraně cesty jako předchůdce kaple sv. Anny na uměle vytvořeném vršku nakonec jinde připouští i A. Sedláček (1893, 193).

Další popis hradu známe z 60. let 18. století, kdy Roupov náležel k panství Červené Poříčí, z nedatované rukopisné knihy sepsané německy červenopoříčským purkrabím nejspíše v letech 1762 - 1763 (Ryšavý - Rožmberský 2003, 21). Kniha je dnes v soukromých rukou. Tento pramen znal jak F. A. Heber, tak i A. Sedláček a oba jej ve svých dílech použili. Heber má celý opis stati o Roupovu, Sedláček z ní používá při popisu zřícenin jednotlivé pasáže. Heberův opis přeložila I. Bukačová (2002, 340 - 341) takto:

I. Roupov je prastarý velký hrad, který převyšuje své okolí, protože stojí na velkém skalnatém vrchu. Přijíždí se k němu od východu, z jihu pod ním v hloubce leží městyš Roupov. Z hradu je možné dohlédnout do krásné a pestré krajiny v okruhu 10 mil.

II. Hrad má velkou rozlohu, mnoho hlubokých příkopů, kastelů, parkánů a zdí a také věži, podle nichž se pozná, že před časem sloužil jako pevnost a pro obranu byl opatřen mosty a opevněním.

III. Zvenčí je dosud vidět mnoho částí těchto staveb, z nichž největší, které stávaly vedle rozlehlého křídla předních budov na jižní straně, byly již zbořeny a kameny odvezeny nebo nedávno použity na stavbu špejcharu či hlavní sýpky. Nedaleko stojí ještě další stavby na jižní nebo západní straně a jsou vysoké 2, 3 a 4 patra. Jsou zastřešeny prcjzy nebo cihlovými taškami (byly proti dnešním trvanlivější). Na západní straně je již značná část nároží zchátralá a pod vlivem povětrnosti poškozená, takže hrozí její zřícení.

IV. Za mostem se vjíždí hlavní bránou rovnou do předního zámeckého nádvoří, kde stojí vpředu pěkná stavba, která prý byla velkou husitskou kaplí. V místě, kde je nyní dvůr a obydlí pro hlídače dobytka, byly napravo panské stáje pro koně. Ještě více napravo, na druhé straně, je kromě mnoha starých staveb obydlí s dvěma velkými pokoji a směrem k městyši jedno skladiště, kde se každý rok koná na sv. Annu pouť podle zasvěcení nedalekého kostelíka.

V. Odtud se vchází přes most, podobný dřívějšímu padacimu do vnitřního nádvoří, pod velkými a bytelnými opěrnými oblouky jsou vlevo a vpravo byty pro služebnictvo a hluboké sklepy s velmi pohodlnými kamennými vchody vytesanými do skály.

VI. Od opěrných oblouků vede hlavní kamenné schodiště do velkého sálu, nad jehož dveřmi je dvojitý erb obyvatel tohoto zámku s letopočtem 1598 a vlevo s nápisem „Jan z Roupova“, pod tím erb (orel), vpravo „Ludmila K. z Vrtby“, pod tím její znak (tři stříbrné prstěny ve zlatém poli), mezi erby heslo „Staň se vůle Boží“ (pozn. P. R.: nejde o prstěny, ale o paroží).

VII. V prvním velkém sále na západní straně a směrem k městu se nachází na stěnách kolem 300 různých malovaných erbů, vpravo a vlevo mnoho nádherných panských a hostinských pokojů s rozličnými pohodlnými vchody do hořejších pater, pevná kamenná šnekovitá schodiště, jimiž se lze pohodlně dostat ven různými chodbami do bašt a útočišť až na hradní nádvoří. A to ani nemluvíme o mnoha prostorných kabinetech a tajných místnostech.

VIII. Zde je velká, napůl odbouraná, zdaleka viditelná okrouhlá věž, v níž podle vyprávění a podle dnešní podoby bylo několik strašných vězení a stále hlubší sklepy a precipity, které dosahují pod zem.

IX. Nejpozoruhodnější je u této stavby volně stojící velká kuchyně, která vypadá jako velká věž bez střechy a stojí úplně na skále. Je velmi světlá, bezpečná a tak velká, že v zdejším krbu se mohl na rožni opékat celý vůl. Je zajímavé pozorovat, co se děje s věží či kuchyňským komínem při větrné bouři, kdy se celá naklání. Vypráví se a je potvrzeno, že do komína bylo zazděno mnoho řetězů, které však mají povahu stavebního materiálu a na vlastní oči lze spatřit, jak se kámen a vápno na všech těchto stavbách stmelily v jedno a to platí také o této kuchyni.

X. Pod opěrnými oblouky na vnitřním hradním nádvoří je znamenitá studna, bohatá na zdravou a čistou vodu, pro níž lidé chodí zdaleka, neboť je zdravé pít ji po ránu. Tato studna je nebývale hluboká, obložena kameny, v hloubce však vytesaná v rostlé skále jako šachta, což bylo jistě velmi namáhavé a nákladné. Vypráví se, že jednou kachnu, kterou do této studny spustili, později spatřili 1 milí či hodinu cesty odsud na cestě do Poříčí u Borov pod vrchem zvaným Strámský (poznámka P. R.: Stramchý). Zřejmě v podzemí plavala či prolezla kamennými rozsedlinami, kudy proudila voda. Otvor, odkud pramení voda, je ještě dnes viditelný, před pár lety byl však pramen mnohem silnější.

Tato stavba a politováníhodný hrad spějí čím dál více k postupnému zániku, avšak ještě může být s nevelkými náklady zachráněna a zcela jistě upravena na krásné a dokonale panské sídlo a milé a radostné obydlí. Před hradem stojí na pahorku kostelík či kaple sv. Anny, kde se každoročně v den jejího svátku konají bohaté navštěvované poutě. Na pravé straně téhož vrchu, kde stojí hrad, se nachází krásná sýpka, velká a dlouhá budova postavená z kamene a vápna a krytá taškami, která má 5 pater ve zdi a dvě pod střešou. Může se v ní uložit obilí ze 300 strychů a na panství se k ní žádná stavba nedá přirovnat. Kromě vikýřů ve střeše má 128 zamřížovaných oken a vchází se do ní od jihu po širokých schodech vytesaných ve skále, jimiž lze pohodlně vystoupit do všech condignation vpravo i vlevo. Stavba je zdaleka vidět, je dlouhá 85 a široká 17 kroků. Tolik překlad I. Bukačové.

Nejprve srovnáme tento překlad s překladem Sedláčkovým. Překlady se pochopitelně odlišují ve slovosledu apod., takže se zaměříme jen na podstatné rozdíly. Tak v části II. má Sedláček (1893, 193) místo kastelů bašty. Částku III. uvedeme pro srovnání celou: Co se zevnějšku dotýče, jest zde několik stavení, ačkoli ta největší jsou věže, z nichž největší s dosti velkou řadou přednějšího stavení na jižní straně již zbořeno a kamení k postavení velké sýpky nedaleko stojící a nedávno postavené odvezeno a spotřebováno jest; stojí však k východu a k půlnoci ještě mnohá stavení, která až do 2. – 4. patra vyzdvížená jsou a pokryta kůrkami nebo prcjzy (kterážto kůrka jest mnohem bytelnější nežli nynější). K západu dobrý díl rohu spadl a pro vnikání povětří stavení porouchané schází (Sedláček 1893, 196). V části V. má Sedláček vlevo i vpravo místo bytů pro služebnictvo a hlubokých sklepů „množství překrásných, pevných a velkých suchých sklepů s rozličnými obydlími služebníků, též i něco posud dobrých sklepů podzemních“. V části VI. jsou jen nepodstatné rozdíly, v části VII. místo „v prvním velkém sále na západní straně“ má Sedláček „v druhé velké síni k půlnoci“ a tamtéž místo „schodišť jimiž se lze dostat ven různými chodbami do bašt a útočišť až na hradní nádvoří“ překládá: „... schodů, na nichž se může pohodlně nejen ven rozličnými chodbami na pavlače, ale i v čas potřeby k záchodům a na dvůr dolů scházeti“ (Sedláček 1893, 195).

V době uvedeného popisu byly již některé objekty hradu zbořeny a z jejich materiálu vystavěna v předpolí velká sýpka. Stále však ještě stál na předhradí objekt, o němž se bůh ví proč tradovalo, že býval husitskou kaplí, i když je v popisu z roku 1711 nazván kaplicí novou. Záhadu snad částečně řeší zpráva konzistoci od přeštického děkana Šráma, spravujícího v letech 1672 – 1678 také

Roupov od jihovýchodu. Matrika fary Vřeskovice. 2. pol. 18. století. V popředí vlevo zbytek kulaté věže, za kuchyní donjon – Starý hrad, vpravo mohutná věžová nárožní bašta

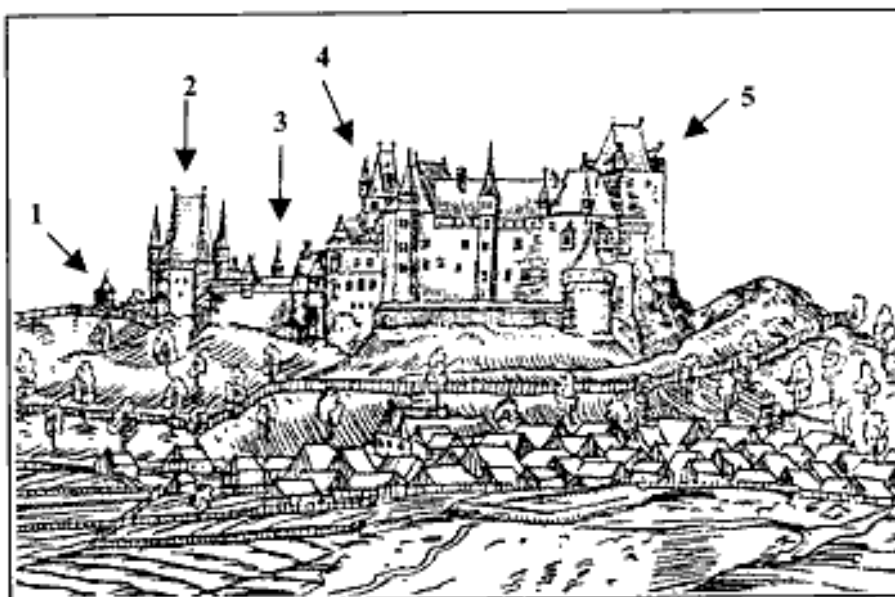
vřeskovickou farnost, kam byl Roupov přifařen. Ve zprávě ličí, jak patronka Kryzelda hraběnka z Klenové roz. Nebilovská, paní na Roupově a Měčíně, nechce opravit vřeskovickou školu a činí též zmínku o kapli Všech svatých v zámku roupovském, kdež se po mnohá léta žádné služby boží nekonaly (Řičák 1864, 54). Je možné, že stížnost měla za následek opravu kaple, takže v popisu z roku 1711 byla nazvána novou. Více však již o hradní kapli Všech svatých neslyšíme. Roku 1817 se na Roupově sesula velká část zdi a obyvatelé nedalekého a právě vyhořelého městečka Merklina dostali povolení k použití kamene z hradu, při čemž byly zbořeny mnohé další zdi (Sedláček 1893, 202). Soukromá kaple na neobyvaném hradě při existenci nedaleké veřejné kaple pozbyla smysl, kaple Všech svatých byla nejspíše za josefských reforem zrušena a pak rozebrána na stavební materiál.

K rekonstrukci podoby hradu Roupova přispívají mimo starých popisů také dochované ikonografické prameny. Je to především vyobrazení hradu a pod ním ležícího městečka z roku 1602 (perokresba Jana Willenberga), dále malba v uvedeném popisu červenopoříšského panství z 60. let 18. století, zobrazující starý zámek Roupov od jihovýchodu (Anderle – Škabrada 2000, obr. 4), a dále z téhož směru vedený pohled na Roupov „podle starého vyobrazení“ (Sedláček 1893, 200). Do-

sud neuvěřitelné bylo vyobrazení Roupova ve vřeskovické matrice. Za posledním zápisem z roku 1786 je německy jinou rukou vepsán zkrácený popis panství Červené poříčí, jeho majitele, popisy a vyobrazení aliančních a jiných erbů a několika významných objektů na panství, mezi nimiž je i vyobrazení Roupova. Až na několik nepatrných detailů se neliší od malby z 60. let 18. století a je možné ji považovat za její méně zdařilou kopii (Anderle – Škabrada 2000, 4). Nejmarkantnějším rozdílem oproti starší verzi je způsob zobrazení kuchyně a ve zbytech zdíva vpředu na levém okraji chybějící střílny (SOA Plzeň, fol. 98).

Pohled na Roupov „podle starého vyobrazení“ v Sedláčkových Hradech, signovaný V. Králem, je překreslením obrázku (tuš na velinu) zachovaném v Heberově pozůstalosti uložené v Muzeu hlavního města Prahy pod inv. č. 8443. Obrázek je signován F. Heber del. a je nazván „Ruppau 1700“ (Bukačová 2000, 19, 332). Zdá se, že vrocení není správné, neboť podle odhadu z roku 1711 byl hrad ještě funkční, i když sešlý, a na vyobrazení hlásícím se k roku 1700 je v jeho levé přední části zakreslena naprosto stejná situace jako na vyobrazení z vřeskovické matriky – zbytky zdíva (bez střílen), tedy situace vzniklá až po výstavbě velké sýpky v předpoří, ubourání kulaté věže na předhradí a části jižního křídla. S největší pravděpodobností si tedy F. A. Heber překreslil vyobrazení Roupova z vřeskovické matriky a jen hradní kuchyni přizpůsobil skutečnosti. Proč byl obrázek vrocen do roku 1700, zůstává záhadou.

Na závěr je možné upozornit například na to, že A. Sedláček (1893, 194) identifikoval severní nárožní dělovou baštu předhradí s věží uprostřed pojednávaného vyobrazení (za komínem kuchyně) a ztotožňuje ji dokonce s „husitskou“ kaplí. Velkou kulatou věž na předhradí zase ztotožňuje s objektem v pravé části vyobrazení, zřejmě ovlivněn tím, že překreslováním tento objekt skutečně nabyl náznaku kulatého půdorysu, i když na původní malbě je jasně čtverhranný a má, tak jako ve sku-

Roupov od severozápadu, výřez z perokresby J. Willenberga z r. 1602. 1 – vysunutě opevnění k ochraně cesty(?), 2 – nárožní dělová bašta předhradí, 3 – kaple Všech svatých na předhradí(?), 4 – věžová stavba snad v náznaku zachycená na Sedláčkově plánu na východním okraji jižního křídla jádra, 5 – donjon – Starý hrad

tečnosti, na nároží břit. Nejnověji je v práci J. Anderleho a J. Škabradu (2000, 4 – 5, 9), která se dotýká ikonografických pramenů jen okrajově, za zbytek zbořeně velké kulaté věže označen zbytek zdíva se dvěma klíčovými stílnami a v objektu v pravé části obrázku byla rozpoznána severní nárožní bašta.

Ve zmiňované práci je také připomenut útvar zachycený Heberovým plánem Roupova před nárožní severní baštou, který vypadá jako pozůstatek trojúhelného bastionu. Autoři dávají do možné souvislosti s ním i vižku, na Willenbergově kresbě vystupující vlevo před předhradí, i když ponechávají eventualitu, že jde o starší etapu kaple sv. Anny (Anderle – Škabrada 2000, 12). Jestliže jsme výše dospěli k tomu, že tu před kaplí sv. Anny nejspíše mohlo stát vysunutě opevnění, a je-li názor správný, pak zřejmě věž tohoto opevnění vyčnívající nad obzor Willenberg zakreslil. Její poměrná subtilnost je patrně dána vzdáleností od severní rohové bašty, která činí téměř 250 metrů. Hradní kaple Všech svatých se snad u Willenberga projevuje vižkou vyčnívající z prostoru nádvoří předhradí, kde naopak chybí těleso mohutné kruhové věže. Tato skutečnost vede k myšlence, že by se mohlo jednat o poměrně nízkou dělovou věž (viz též Durdík 1984 311), avšak v popisu z 60. let 18. století je označena jako velká (tehdy napůl odbouraná), zdaleka viditelná okrouhlá věž (viz výše). Při známé spolehlivosti Willenbergových kreseb by možná mohlo jít o indicii zpochybňující encyklopedické tvrzení uvedené na začátku tohoto příspěvku, totiž že mohutná okrouhlá věž na předhradí vznikla v pozdní gotice. Šlo by potom o velmi pozdní obrannou stavbu vzniklou až po roce 1602, tedy nejspíše až za třicetileté války.

Také zmiňovanou encyklopedii prezentovaná zřejmě bezvěžovost hradu Roupova se jeví ve světle uvedených popisů a vyobrazení poněkud jinak. V popisu z 60. let

18. století se hovoří na hradě o věžích a v popisu z roku 1711 je jasně uvedena sešlá čtyřhranná věž, zvaná „Starý hrad“ (viz výše). Můžeme ji patrně ztotožnit s nejvyšší (a mohutnou) stavbou Willenbergovy kresby stojící na skále na jejím pravém okraji a také s předpokládaným bergfritem, který byl na skále v západní části jižního zmizelého křídla v nedávné době doložen archeologicky (informace pochází z přednášky ing. J. Anderleho o stavebním vývoji Roupova přednesené na schůzce plzeňské pobočky KASu v srpnu 2005).

Nezbývá než doufat, že se tento příspěvek stane dalším pomyslným krůčkem k hlubšímu poznání historie podoby a vývoje významného hradu, jakým Roupov bezvěžový býval.

Literatura a prameny: **Anderle, J. – Škabrada, J.** 2000: Pozdně gotická dělová bašta na hradě Roupově. *Průzkumy památek VII/2*, 3 – 14. Praha; **Bělohávek, M.** a kolektiv 1985: Hrad, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku IV. Praha; **Bukačová, I.** (editor) 2002: František Alexandr Heber České hrad, zámky a tvrze I, západní Čechy. Praha; **Durdík, T.** 1984: České hrad, Praha; **Durdík, T.** 1995: Encyklopedie českých hradů. Praha; **Durdík, T.** 1999: Ilustrovaná encyklopedie českých hradů. Praha; **DZV – Desky zemské větši**, fotokopie uložené v Archivu města Plzně; **Mařík, A.** 1988: Odras činnosti administrátorů podjednou doby Jiřího z Poděbrad v západních Čechách. *Minulost Západočeského kraje XXIV*, 169 – 204. Plzeň; **Ryšavý, V. – Rožmberský, P.** 2003: Červeně Poříčí a Borovy v 60. letech 18. století. *Hláska XIV*, 21 – 25. Plzeň; **Řičák, E. V.** 1864: Dějepis města Přeštice. Praha; **Sedláček, A.** 1893: Hrad, zámky a tvrze Království českého IX. Praha; **SOA – Státní oblastní archiv v Plzni, fond Šbirka matrik, fara Vřeskovice 8, fol. 90 a n.**

Nové poznatky z průzkumu hradu Ronova

Jan Štětina

Na předvánoční schůzi brněnské pobočky Klubu Augusta Sedláčka v prosinci 2004 byla okrajově zmíněna i problematika hradu Ronova (k. ú. Bílovice nad Svitavou, okr. Brno – venkov). Na existenci bližší nespecifikovaných, dosud neznámých terénních reliktů v okolí hradu v krátké diskusi poukázal PhDr. Jiří Merta, jemuž tímto děkuji za upozornění a námět k povrchovému terénnímu průzkumu, který byl na lokalitě realizován koncem dubna 2005. Tento text může být chápán jako doplnění krátké stati o hradu Ronovu, publikované na stránkách Hlázky v roce 2002.

Ronov je situován na širokém terénním jazyku, z masivu náhorních rovin mezi Adamovem, Vranovem u Brna a Útěchovem pozvolna klesajícím od severozápadu k jihu a východu, do hlubokého údolí řeky Svitavy. Pozůstatky hradu se dnes nachází ve smyčce, tvořené novodobou silnicí z Adamova do Útěchova. Hrad vznikl v poměrně nenápadné terénní konfiguraci; pouze severovýchodně od jádra terén strměji klesá do svitavského údolí, na východě pak registrujeme pouze mírně klesající plochý hřbet a jihozápadně od jádra hradu se dokonce rozprostírá rovina, od východního hřbetu oddělená širokým a mělkým údolím. Situování hradu na klesajícím

hřebeni však není u hradů nad svitavským údolím rozhodně ojedinělé – podobně je tomu u starších hradů Obřan u Brna nebo Olomučan nedaleko Blanska, byť případ Ronova lze z hlediska nevýhodnosti obrany považovat za extrémní (analogickou pozici na snížené terase pod vyšším vrcholem měl i blízký hrad Blansko v Moravském krasu).

Počátky Ronova jsou spojovány s aktivitami Čenka Krušiny z Lichtenburka ve zdejší oblasti; Čeněk se po hradě poprvé píše v roce 1364 i v dalších dvou letech. Ještě v roce 1369 se však na hradě stavělo; vyplývá to ze smlouvy, kterou se stavebníkem uzavřeli stavitelé markraběte Jana – zedník Zdeněk Okřin a tesař Filip Wagner. Vlastní hrad sestával z hradby se vstupní hranolovou věží na severozápadě, uvnitř hradbou vymezeného areálu pak stával hradní palác, posunutý ze středu nádvoří k severovýchodní hradbě. Názory na rekonstrukci podoby hlavního hradního objektu (paláce) oscilují mezi úvahami o jeho řešení jako obdélné bezvěžové budovy, event. vybavené hranolovou věží na jednom či obou užších koncích (posledně uvedená varianta bývá uváděna do souvislosti s karlovskými dispozicemi hradů Kašperka a Radyně). Současný stav reliktů stavby nasvědčuje pod-

le názoru autora nejspíše několikapodlažnímu bezvěžovému paláci, který dodnes zůstal v podstatně míře dochován v „zavřeném“ stavu do úrovně minimálně prvního patra díky zasypaní spodní partie destrukcí z horních zřícených pater.

Průzkum z dubna 2005 se soustředil zejména na východní, plochou část hřebene, položenou mezi pozůstatky jádra hradu a do údolí Svitavy pozvolně klesajícím úbočím, a na severovýchodní svah těsně pod hradním jádrem. Na tomto prostoru byly registrovány relikty cesty a několika objektů, které mohou mít souvislost s hradem. Po orientačním zaměření prostoru došlo k vyhotovení hrubého terénního náčrtu, zde představeného (čísla v závorkách odpovídají označení popisovaných situací na plánu); další informace by mohlo poskytnout přesné geodetické zaměření všech objektů. Zkoumané území bylo v době prospekce zcela přehledné, převažuje zde totiž listnatý les bez křovinového patra. Vyjma několika zásahů, souvisejících s vedením recentní silniční komunikace, resp. s lesní těžbou, nevykazuje hrad sám ani jeho okolí rozsáhlejší terénní narušení.

Těsně pod obloukem silnice se nachází téměř vodorovná plošina bez stop zástavby či jakékoli fortifikace po obvodu. Na delších stranách (severní a jižní) se plošina zcela volně, bez jakýchkoli přírodních či pozůstatků uměle vytvořených zábran otevírá do mírných svahů, níže přecházejících v prudší stráně (1). Uvedená plošina prozatím nevydala žádný archeologický materiál.

Přibližně od východu k západu prochází touto plošinou relikť mělkého úvozu s již nepoužívanou, přesto velmi dobře patrnou komunikací (2). Nepochybně se jedná o nejstarší cestu ve zkoumaném prostoru – na jihovýchodě je přetnuta novější lesní cestou, za kterou již nepokračuje, na západě úvoz i stopy úvozové cesty mizí na uvedené rovině vedle zatáčky silnice Adamov – Útěchov. Nelze se prozatím zodpovědně vyslovit ke stáří cesty, zdá se ovšem, že by mohla být totožná s předpokládanou středověkou cestou k jádru hradu Ronova, přicházející ze svitavského údolí. V současnosti je však identifikován pouze poslední úsek této uvažované cesty těsně před vlastním hradem; bylo by třeba zjistit i pokračování trasy cesty dále na úbočí svahu (kde se ovšem trasa předpokládané středověké komunikace může krýt se stávajícími lesními cestami). Zkoumaným prostorem východně hradního jádra prochází v současnosti ještě dvojice novodobých komunikací, používaných dnes lesní technikou (3).

Přibližně 60 m východně od východního obvodu hradního jádra se rýsuje výraznější, nepravidelně formovaná terasa, od plošiny v prostoru lehce klesajícího širokého hřbetu oddělená terénním stupněm (4). Stopy eventuální fortifikace ani jakýchkoli objektů nejsou dochovány, umělé úpravy terasy rovněž nelze spolehlivě doložit. Na povrchu se nacházejí drobné kameny (snad v důsledku zvětrávání skalního výchozu); jakékoli archeologické doklady chybí. V tomto místě se však hypoteticky mohlo nacházet opevnění lehčí konstrukce, z nějž mohla být střežena vstupní cesta, sledující terasu v těsné severní blízkosti.

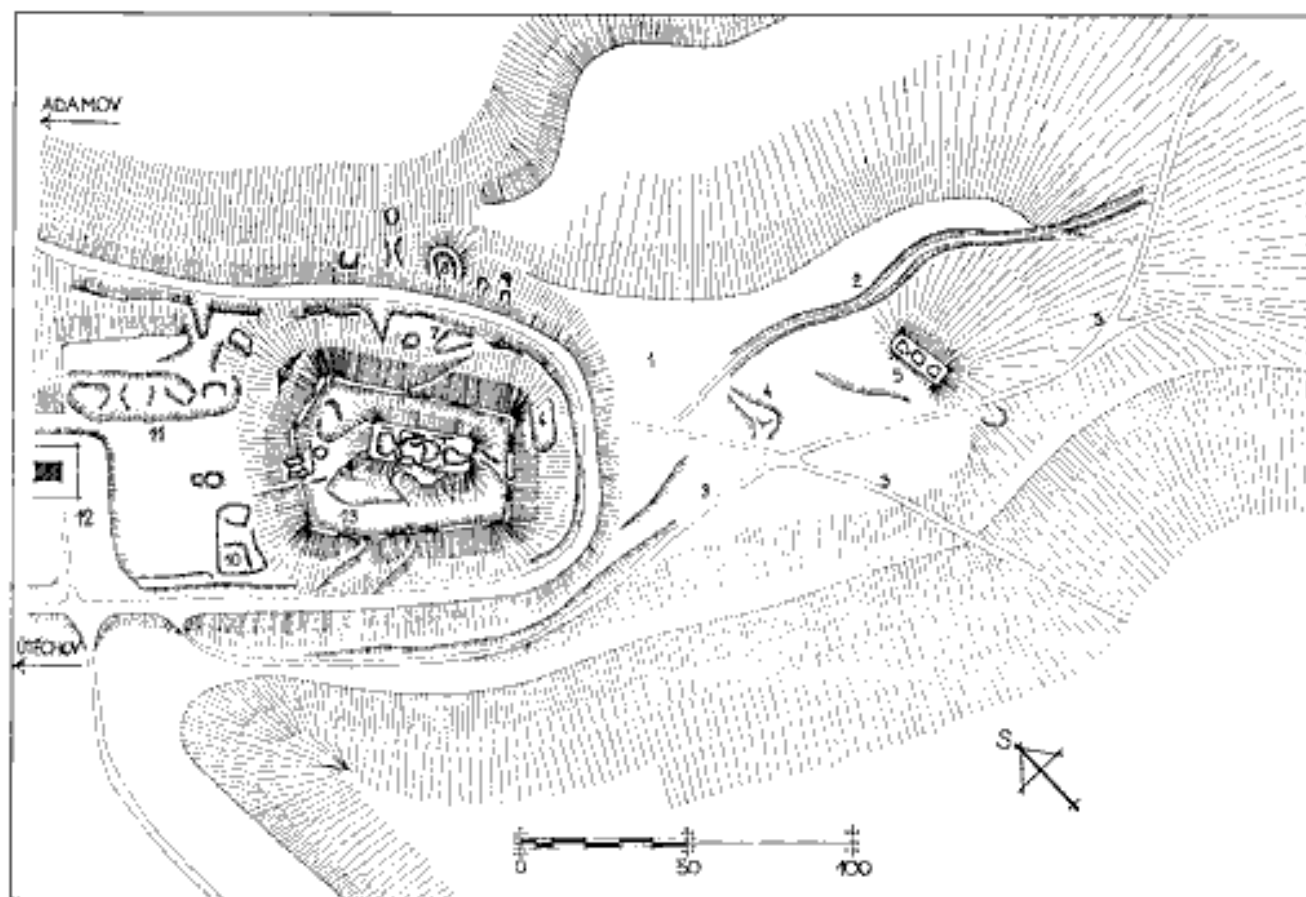
Cca 35 m východně od popsané terasy z terénu vystupuje výrazný reliéf objektu délky asi 16 a šířky 4,5 m, s delší osou směřující přibližně od severu k jihu (5). Objekt, vysunutý na terénní stupeň, leží asi 15 m jižně od zmíněné středověké(?) úvozové cesty. Vzhledem k utvá-

ření relikť se jako nejpravděpodobnější jeví možnost, že se jedná o zbytky dosud neznámé stavby. Obvod relikť sleduje nízká kamenitá hrázka, situace uvnitř takto vymezeného prostoru nasvědčují možnému vnitřnímu dělení na střední větší a dvojici bočních menších prostor. V nejbližším okolí objektu se koncentruje drobná kamenitá destrukce, nebyly zde však nalezeny úlomky cihel, hliněné mazaniny ani hrudky malty. Nápadná je přítomnost čermozemě, ovšem opět prostě jakéhokoli archeologického materiálu. Pokud se skutečně jedná o zbytek nějaké stavby z doby existence hradu, mohli bychom snad uvažovat o jejím strážním poslání ve vazbě na vstupní komunikaci, obcházející objekt nevelkým obloukem v jeho severním sousedství. Od právě popsaného trojdílného objektu počíná terén širokého hřbetu strměji spadat do údolí Svitavy; zmíněný objekt se tedy nachází (z pohledu přichozího od Bilovic nad Svitavou) v poměrně dominantní pozici v místě terénního zlomu. Jižněji, položena již v mírném svahu vedle stávající novodobé lesní cesty, byla registrována nevelká prohlubeň, jejíž souvislost se zkoumanými situacemi je však nejistá a s výše popsaným objektem nepravděpodobná.

Rovněž v bezprostředním okolí jádra hradu se nalézají výrazné zemní pozůstatky, které lze přisoudit buď zaniklým objektům, nebo nedokončenému opevnění hloubenými příkopy. V případě některých těchto zásahů ovšem nelze vyloučit až jejich recentní stáří. Pod jihovýchodním nárožím hradního jádra spatřujeme podélnou prohlubeň, k jejímuž účelu ani dataci se nelze vyslovit; nelze ovšem vyloučit až její novodobý původ (6). Pod severovýchodní hradbou jádra nacházíme další rozsáhlou a nepravidelnou sníženinu, která, jak se zdá, byla v severní části porušena výstavbou stávající silnice, resp. ji předcházející lesní cesty (7). Velmi zajímavá situace se jeví přibližně pod tímto objektem, ovšem již v prudším svahu pod nynější silnicí. Zde ze stěny silničního náspu vystupuje podkovovitě utvářený val, lemující hlubokou jámu dnes nepravidelně kruhového půdorysu s vnitřním průměrem kolem 5 m (8). Jáma je v jižní části zasypaná právě hmotou recentního silničního náspu; původně tedy pokračovala pod ním. Zůstává otázkou, zda uvedený jámovitý objekt nesouvisí se zmíněným zahloubeným relikťem přibližně na opačné straně cesty. Pokud by se jednalo o dvě části silničním náspem likvidovaného rozsáhlého objektu, byly by zvláště na místě úvahy o jeho původní zamýšlené funkci. Po obou stranách jámového objektu vně silnice sledujeme kumulaci několika dalších, menších prohlubní nepravidelného půdorysu – samozřejmě se prozatím nelze kvalifikovaně vyslovit k jejich stáří a případnému účelu (9).

Pro úplnost je nutno zmínit ještě existenci rozsáhlých terénních relikť před čelem hradního jádra, evidovaných již dřívějšími průzkumy a ztotožňovaných s nedokončeným příkopem (jihozápadní relikť, 10). V případě dlouhé severovýchodní sníženiny se dnem pročleněným několika zahloubeninami (11) je zamýšlený původní účel zcela nejasný – nelze vyloučit přisouzení relikť nedokončenému příkopu a valu, i když této možnosti nenasvědčuje situování sníženiny nad poměrně strmým severovýchodním svahem. Z dalších variant se nabízí méně pravděpodobná možnost ztotožnění těchto relikť s pozůstatky nerealizované(?) budovy, čemuž se ovšem zdá odporovat jejich velikost a terasovitě uspořádání severovýchodního svahu. V daném případě by navíc bylo

Hrad Ronov (okr. Brno - venkov), informativní terénní skica situace areálu. 1 – plošina východně pod hradním jádrem, 2 – relikt (středověké?) komunikace, 3 – novodobé lesní cesty, 4 – výraznější terasa neznámé funkce, 5 – relikt předpokládaného trojprostorového objektu, 6 – prohlubně pod jihovýchodním nárožím jádra, 7 – relikt porušené stávající silnice, 8 – výrazný jámový objekt, narušený náspem silnice, 9 – prohlubně pod silničním náspem, 10 – nedokončený příkop před jádrem, 11 – relikt neznámého objektu (budova? příkop?), 12 – novodobá terasa a telekomunikační zařízení, 13 – pozice předpokládaných hospodářských budov v jádře. Křesha Jan Štětina, 2005.

nutno uvažovat o tom, že budova, měla-li být zděná, nebyla vůbec realizována (zešla chybí pozůstatky zdiva) a zanikla ve fázi přípravných prací, resp. že rozsáhlý objekt byl či měl být vystavěn pouze ze dřeva. Severozápadní předpolí hradu, kde ovšem nebyly registrovány žádné terénní pozůstatky přisuzované areálu hradu, bylo před několika lety zčásti zplanýrováno, zvýšeno navážkou a využito pro výstavbu vysílače, jeho obslužného objektu a příjezdové komunikace (12).

Opakovaně sledováno bylo v uplynulých letech rovněž hradní jádro. V oblasti předpokládaného bývalého vstupu do hradního paláce v polovině jeho jihozápadní strany došlo v kamenné destrukci k nálezům částí pískovcových kvádrů, ovšem bez stop jakékoli profilace. Jediný celistvý, hrubě přitesaný, ovšem opět neprofilovaný kvádr (30 x 32 x 39 cm) byl objeven uvnitř hradního paláce při jeho delší jihozápadní stěně. Nálezy pravoúhle přitesaných kvádrů, které snad mohou pocházet ze špalet či nároží některého otvoru paláce (okno nebo vstupní portál?) posilují již dříve vyslovené domněnky o situování hlavního vstupu do paláce přibližně uprostřed jeho jihozápadní stěny, patrně v úrovni vyššího (podle analogií druhého?) podlaží. Na poněkud vyvýšené jihozápadní terase, oddělené od paláce mělkým příkopovitým úvarek, mohly stát k obvodové hradbě přistavěné další, snad hospodářské budovy (13). Jejich konstrukce musela být ovšem dřevěná, jelikož se zde ne-

dochovaly žádné jejich jednoznačně interpretovatelné stopy. Pokud se ovšem v nevelkém areálu hradu nějaké provozní budovy měly vůbec nacházet, muselo to být právě v rozšířené jihozápadní části nádvoří, která pro umístění potřebných objektů nabízela dostatek volného místa.

Provedený povrchový průzkum okolí hradu Ronova prozatím nenabízí dostatek indicií k jednoznačným závěrům o dataci a původní funkci předpokládaných objektů, jímž nalezené reliktu náleží. Pokud by se prokázala příslušnost terénních pozůstatků na východní plošině k areálu hradu, bylo by zřejmě na místě uvažovat o jejich souvislosti s vedením původní(?) vstupní cesty, dodnes existující ve formě mělkého úvozu. Ve zkoumaném prostoru ovšem překvapuje úplná absence stop fortifikace na jeho lehce ohrožitelných a přírodou téměř nechráněných bočních stranách. Argumentem může být fakt, že hrad (nebo minimálně jeho zemní úpravy) nebyly dokončeny, čemuž ostatně nasvědčuje i situace před čelem jádra a celou jeho jihozápadní stranou, kde příkopy, případně valy nebyly zřejmě ani započaty. Zmíněný prostor jihovýchodně a východně od jádra mohl být zamýšleným předhradím, přes které vedla vstupní cesta a které zaniklo buď v zárodečném stavu, nebo (méně pravděpodobně) ve stavebně nedokončené podobě existovalo po celou dobu života jádra. Absence jakéhokoli archeologického materiálu a nejednoznačnost dochovaných pozůstatků ovšem

svědčí spíše pro první alternativu. Obtížně interpretovatelná je i skupina reliktů ve svahu severovýchodně pod jádrem, pokud přijmeme tezi o jejich možném středověkém původu. Rovněž zde tápeme v nejistotě ohledně jejich původu a účelu. Zdá se, že v případě Ronova můžeme vyloučit větší novověké zásahy do terénu, související např. s rabováním stavebního kamene. Tím disponovalo dobře přístupné hradní jádro a pro jeho získání nebylo tedy nutné zřizovat povrchové lomy. Zajímavá je také situace na mírně stoupajícím prostoru severozápadně před jádrem hradu, který kromě zmíněných nedokončených příkopů(?) a pahorku po nájezdové rampě v současnosti nevykazuje stopy jakýchkoli objektů. To posiluje vyslovenou domněnku o záměru stavebníka situovat předhradí na plochém východním hřbetu, tedy na straně odvrácené vstupu do jádra hradu. V pohledu přichozího z údolí Svitavy se ovšem předhradí skutečně nacházelo před hradním jádrem, které bylo nutno od jihu a jihovýchodu obejít pravotočivou smyčkou, aby bylo možno dosáhnout brány v hranolové věži na severozápadě. Toto řešení by bylo z hlediska obrany přístupové cesty poměrně výhodné a společně s přihlédnutím k existenci zřejmě nedokončených reliktů příkopů by stavělo do jiného světla i již dříve vyslovené domněnky o naprosté obranné pasivitě hradu.

Tato krátká stať měla pouze upozornit na zajímavé terénní reliktů v bezprostředním okolí hradu Ronova nad dnešním městem Adamovem. Metody povrchového průzkumu hradu a jeho širšího okolí, které bylo možno v daném případě použít, přinesly doklady o možném osídlení hřebene východně od hradu, snad souvisejícím s předpokládanou či plánovanou existencí jeho předhradí v tomto prostoru. Relikt historické komunikace, vystupu-

jící k hradu od řeky Svitavy, posiluje již dříve vyřčené domněnky o komunikačním napojení objektu na cestu vinoucí se svitavským údolím, potažmo na město Brno. Popsané terénní pozůstatky kolem hradu Ronova by samozřejmě měly být přesně zaměřeny a archeologicky prověřeny; jinak nelze výše podané informace definovat jinak, než jako předběžné výsledky terénního šetření s odvážným návrhem jejich možné funkční interpretace.

Hrad Ronov bezpochyby představuje pro další studium mimořádně zajímavý objekt, a to především díky krátké době existence i pravděpodobnému zániku v nedokončené a mladším vývojem tedy nepozměněné podobě. Pouze další průzkumy, které by byly na lokalitě z uvedených důvodů velmi žádoucí, by mohly přinést další potřebné údaje, které by potvrdily či vyvrátily výše navržená, snad poněkud odvážná až spekulativní řešení.

Základní literatura: Brodesser, S. 2005: Staletími podél řeky Svitavy. Brno, s. 78 – 79. Durdík, T. - Bolina, P. 2001: Středověké hrady v Čechách a na Moravě. Praha, s. 112 – 113, 169. Plaček, M. 1988: K vývoji hradů v povodí Svitavy, in: *Archaeologia historica* 13, Brno, s. 313 – 314, 316. Plaček, M. 2000: K vývoji hradů v období moravské lucemburské sekundogenitury, in: *Moravští Lucemburkové*, Brno, s. 199, 203. Plaček, M. 2001: Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů hrádků a tvrzí. Praha, s. 542 – 543. Procházková, R. 1994: Od Obřan k Novému hradu, in: *Castellologica bohemia* 4, Praha, s. 63 – 66. Souchopová, V. - Merta, J. - Truhlář, J. - Balák, J. - Štefka, L. 2002: Cesta železa Moravským krasem. Blansko, s. 24. Štětina, J. 2002: Povrchový průzkum hradu Ronova u Brna, *Hláška XIII*, s. 1 – 3.

Expedice Křídlo 2005

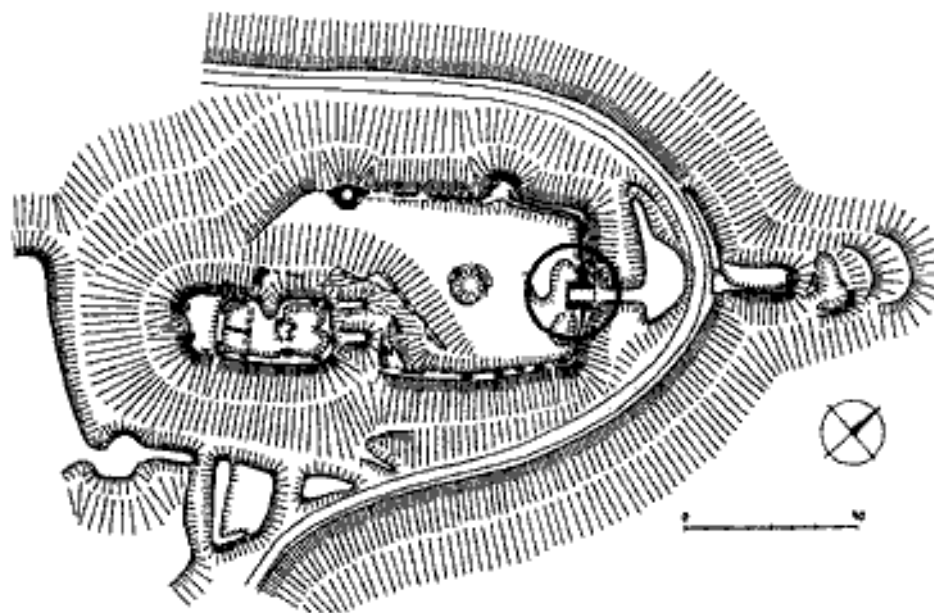
Radim Vrla

Zříceniny hradu Křídlo se svým okolím v Hostýnských vrších (o. Kroměříž) patří k nejpůsobivějším scenériím této části Moravy. Samotný hrad, respektive jeho torzo se rovněž řadí k významným kulturním památkám, které jsou schopny poskytnout řadu cenných informací o postupném vývoji své stavební podoby. Existence hradu spadá podle J. Kohoutka (*Hrady jihovýchodní Moravy*, Zlín 1995) do období mezi polovinou 14. a závěrem 15. století. Areál zříceniny se v podstatě dělí na výrazně převýšený skalnatý suk s téměř nečitelnými zříceninami hradního jádra a pravidelnou plochu níže položeného předhradí. V prostoru zmíněného předhradí jsou dochována především torza dvojice věží: Kruhová věž, nacházející se u samotné paty útvaru hradního jádra a věž hranolová s průjezdem v přízemí. Uvedená hranolová vstupní věž se po více než 500 letech po opuštění hradu zachovala ve své spodní části. Její torzo, obsahující kamenné architektonické detaily (část interiérového portálu, nárožní armatura) nám umožňuje si dodnes učinit poměrně přesnou představu o její stavební podobě. V rámci průběžné dokumentace hradu, prováděné od 80. let 20. století bylo zjištěno, že architektonické detaily brány byly postupně rozebírány a průběžně docházelo k devastaci nadzemních částí zdí. K poslednímu výraznému zásahu došlo během velké větrné smrsti v roce 2001 a při odstraňování jejich následků. Torzo brány se na počátku roku 2005 nacházelo v havarijním stavu a hrozilo jeho bezpro-

střední zánik. Z hlediska památkového významu tohoto objektu bylo tedy žádoucí přistoupit k jeho citlivé konzervaci, která by odvrátila zánik objektu a prodloužila jeho životnost.

Hrad Křídlo. část účastníků první části expedice v červenci letošního roku. (pokud není uvedeno jinak, foto Vrla 2005)

Hrad Křídlo, půdorys hradu, kroužkem je vyznačen objekt vstupní brány (zaměření dle: Plaček, M.: Hradky a zámky na Moravě a ve Slezsku, Praha 1966, str. 204)

Hrad Křídlo, pohled na torzo vstupní brány z prostoru nádvoří, stav před započatím prací. Nažemní licované partie zdiva, patrně ze starší dokumentace (70. - 80. léta 20. století) jsou destruovány, z architektonických detailů zůstává pouze odrazník vnitřního portálu příjezdu – vpravo

Hrad Křídlo, blok ostění brány, svržený vandaly ze svahu před vstupem do areálu. V rámci prací byl blok obětavě vnesen na snímku zachycenými nadšenci zpět na hrad a posléze osazen do zdiva

Hrad Křídlo, pohled od západu na jihovýchodní část torza brány v průběhu sanačních prací

Hrad Křídlo, jeden z kamenických článků, nalezených v příjezdu brány

Hrad Křídlo, celkový pohled od západu na torzo vstupní věže po dokončení prací

Díky velmi vstřícnému přístupu majitele památky, zastoupeného správcem panem Ing. Jirím Grygarem se tento alarmující stav podařilo zvrátit. Ve spolupráci s pracovníky brněnského památkového ústavu (resp. jeho detašovaného pracoviště v Kroměříži), MěÚ Bystřice pod Hostýnem a Zlínského kraje byl dohodnut způsob a rozsah záchranných akcí. Vlastní provedení a organizace akce, nazvané účastníky „Expedice Křídlo 2005“ pak proběhla v režii zástupce vlastníka (na kterém rovněž spočinula veškerá tíha finančního krytí a dodávky materiálu), pracovníků z řad uvedených institucí (NPÚ a KÚZK) a hlavně nadšenců ze zlínské odbočky KASu a jejich sympatizantů.

Práce se v první řadě soustředily na očištění torza brány od lesní hrabanky a náletů (součástí prací byly i mělké sondy při lici zdíva provedené pod dozorem archeologa ÚAPP Brno) a na měřičkou a fotografickou dokumentaci zjištěné situace. Další činnost se zaměřila na vlastní stavební sanaci torza, sestávající z doplnění destruovaných liců v místech obnaženého jádra zdíva, znovuosazení uvolněných architektonických detailů a v sanaci korun zdíva. V rámci dokončovacích prací pak následovalo zasypaní sond, opětovné překrytí korun zdíva zeminou a uvedení terénu průjezdu do původního stavu. První část akce proběhla ve dnech 4. - 7. července 2005 a podařilo se při ní zakonzervovat jihovýchodní polovinu objektu (levá část průjezdu), zbývající část byla stejným způsobem sanována

1. -4. září 2005, dokončovací práce proběhly ještě 7. listopadu 2005.

Poměrně ojedinělá akce památkové obnovy části „polozapomenuté“ památky přinesla předpokládaný cíl; bez nároků na další „oživení“ hradní zříceniny byla kultivovaným způsobem konzervována její významná a ohrožená partie. Překrytím části původního zdíva zdívem novým došlo k vytvoření „obětované vrstvy“, která z velké části převeze tíhu působení destruktivních vlivů, ať přírodních,

Hrad Křídlo, detail torza kamenného ostění průjezdu vstupní brány po konzervaci

či vandalských. Dalším přínosem bylo získání zajímavých nových poznatků o stavební podobě této části hradu (průzkum zde prokázal užití padacího mostu kolébkové konstrukce – nálezořá situace bude publikována po zpracování materiálů jinde).

Tento krátký článek chce být jednak zprávou o akci, jejíž výsledky jistě potěší srdce každého milovníka hradů a jednak i drobným poděkováním všem, kteří se podíleli na jejím úspěšném završení. Zvláště zde vyzvedávám osobu zástupce majitele Ing. Jirího Grygara pro příkladný přístup k záchraně památky. Přeji našim hradům více takovýchto vlastníků!

Drobnosti, dodatky, opravy, informace, zajímavosti, ohlasy

O panském sídle v Robčicích

V Robčicích (okr. Plzeň – sever), ležících vysoko nad levým břehem řeky Mže (nyní nesprávně zvané Berouňkou), není v základních kastellologických pracích žádné panské sídlo uváděno. V dějinách Robčic (někdy též nazývaných Hrobčice) dlouho nenacházíme žádný náznak možnosti existence sídla šlechty. Regionální historik Václav Kočka odhadl, že ve vsi bylo původně 8 usedlostí, ovšem za husitských válek zpusťla a v roce 1543 tu byli jen 4 osedlí a poustky. Posléze se Robčice staly součástí žikovského statku, který byl osobou majitele spojen se statkem Liblín. Oba statky roku 1639 koupil Benjamin Fruwein z Podolí (Kočka 1930, 298 – 299). Císařský rada a místokomorník Fruwein měl s manželkou Ludmilou, zemřelou roku 1637, dcery Alžbětu a Marii. Podruhé se oženil roku 1641 s Annou Alžbětou z Kolikrejtů, zplodil s ní syna Karla a roku 1645 zemřel. Téhož roku se dcera Alžběta provdala za

cizozemce Lenaise a místo věna v penězích přijala od macechy ves Robčice (Kočka 1930, 276 – 277).

Na nově vzniklém statku Robčice by tedy po roce 1645 mělo vzniknout panské sídlo. V berní ruli je statek nazván neobvykle „Víska Robčice“ a náležel Janovi „Lenaysovi“ (na jiném místě je však jako majitelka uvedena Alžběta Lenaisová). Roku 1653 vrchnost přiznala v Robčicích sedláka, chalupníka a dva pusté sedláky, avšak při vizitaci roku 1655 tu byly zjištěny tři osazené selské usedlosti a další tři pusté. Připomenut je ovčácký pacholek. Ves byla odhadnuta na dva osedlé („osedlý“ byla tehdy vytvořená berní jednotka). Berní rula zachycovala jen majetek poddaných, a komise poznamenala, že poddaní jsou „zkažení a chudí“. Měli dohromady pouze 5 krav, 5 jalovic a 6 sviní, ani jeden neměl potah (Doskočil 1953, 478; Čadková – Zahradníková 2003, 988). Od roku 1543 byly tedy ve vsi dvě poustky obnoveny a počet usedlostí stoupl na 6. Za třicetileté války opět polovina poddaných usedlostí zpusťla.

Někdy po vzniku berní ruly Jan Lenais zemřel a paní Lenaisová podle Václava Kočky (1930, 300) roku 1660 založila v Robčicích poplužní dvůr, k němuž svedla pozemky od tří pustých usedlostí. Není však jasné, odkud Kočka tuto informaci čerpal. Pravděpodobnějším by se zdálo, že poplužní dvůr byl založen z pozemků po dvou zaniklých usedlostech hned po vzniku samostatného statku, společně s předpokládaným panským sídlem. Nasvědčují tomu některé indicie z berní ruly – přítomnost ovčáckého pacholeka indikuje vrchnostenský ovčín, který pravidelně provázel poplužní dvůr, a také neexistence potahů, nutných k orbě a svozu plodin. Nabízí se jediné vysvětlení – poddani si půjčovali tažná zvířata z panského dvora. V roce 1660 mohl být dvůr jen rozšířen o další pozemky po zmíněných poustkách.

Vdova Alžběta Lenaisová, rozená Fruweinová, se podruhé provdala za Jana Jaroslava Beřkovského z Šebítova a v roce 1669 prodala statek Robčice za 2500 zlatých klášteru v Placích. Byl tvořen vsí Robčicemi (daňové stálo 2 osedlí), v níž byly tři selské a chalupnická usedlost, v nichž „na ten čas žádného mužského pohľavi se nenacházeli“, potom pustými usedlostmi a poplužním dvorem s pozemky, které „prv ke vsi náležely a pak ke dvoru připojeny byly“ (Doskočil 1953, 478; Kočka 1930, 300).

Údaje uváděné V. Kočkou můžeme konfrontovat s informacemi, získanými studiem nejstarších matrik. V matrice fary Kralovice (založena roku 1652) nalézáme v roce 1653 jako kmotru na šlechtickém křtu urozenou paní Alžbětu Lenajsovou z Robčic (SOA Kralovice, 33). Daleko častěji nacházíme Alžbětu v matrice fary Planá (kam byly Robčice přifařeny), založené roku 1644. Při křtu z Robčic v roce 1654 je kmotrou urozená paní Lenajská, při témtže obřadu v roce 1660 je zapsána jako paní Alžběta Lenajská (SOA Planá, 38, 56). Již z těchto prvních zpráv je patrné, že se Alžběta zdržovala v Robčicích. V roce 1662 už byla znovu provdána, neboť tehdy se stal otcem pacholek pana Beřkovského z Robčic; za kmotru byla urozená paní Alžběta Beřkovská. V roce 1663 je však nazvána zřejmě omylem ještě Alžbětou Lenajskou (SOA Planá, 63, 67, 70). Potom je v matrice uváděna častěji, a dvakrát v roce 1665 a dále v letech 1666 a 1669 kmotruje v Planě jako Alžběta Beřkovská z Robčic (SOA Planá, 77, 78, 81, 99). To dokládá, že opravdu žila v Robčicích.

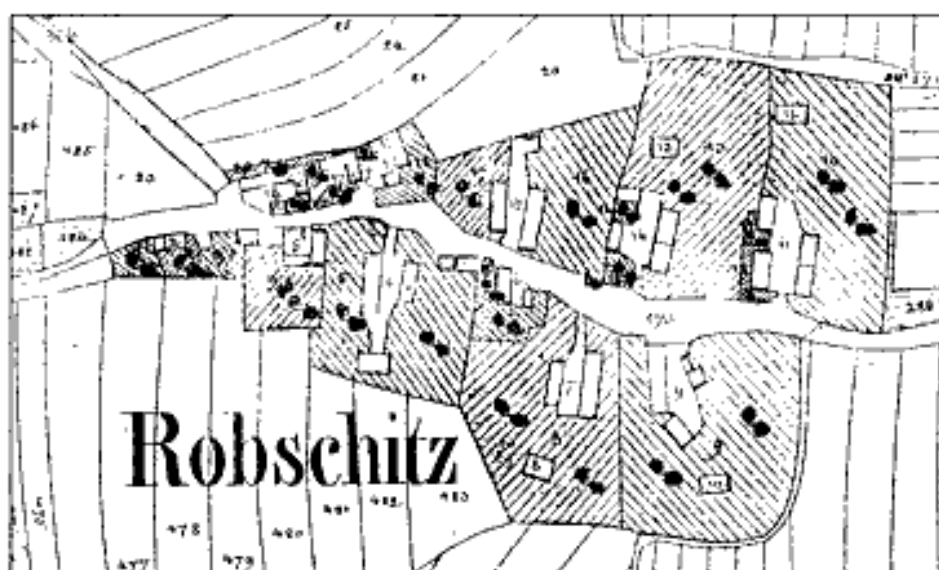
Po roce 1669, kdy měl být statek Robčice prodán pláckému klášteru (viz výše), se s Alžbětou a jejím manželem nadále setkáváme v matričních zápisech. V roce 1670 je opět omylem nazvána urozenou paní Lenajskou z Robčic, v následujícím roce je za kmotru její manžel, urozený a statečný rytíř pan Jan Jaroslav Beřkovský z Robčic, Alžběta Beřkovská z Robčic je připomenuta dále v roce 1672 a v roce 1673 v matrice vystupuje Jan Jaroslav Beřkovský z Robčic ve dvou případech (SOA Planá, 106, 112, 122, 124, 127 – 128). V tom, že manželé Beřkovští žili stále v Robčicích, nás utvrzuje záznam z roku 1673 o panně Aněce, dceři pana lajtnanta Lakardy, zůstávajícího u paní Beřkovské v Robčicích (SOA Planá, 127). Snad ještě upozorníme na zápis z roku 1671, kdy je urozená paní Alžběta Beřkovská „přidělena“ rodné jméno z Kolikrejtů (SOA Planá, 116). Podle V. Kočky (viz výše) však byla rozená z Kolikrejtů její macecha. Jde patrně o další chybu v matričním zápisu. Naposledy příjmení Beřkovský/ská znamená plánská matrika roku 1674, kdy byl za kmotru urozený a statečný rytíř pan Jan Jaroslav „Šebít“ Beřkovský (SOA Planá, 132). Zdá se tedy, že ve vrození prodeje statku Robčic pláckým cisterciákům došlo k pochybení, nebo že roku 1669

klášter koupil pouze ves, ale dvůr se sídlem byl nadále v držení manželů Beřkovských a mniši jej získali až po roce 1674.

Václav Kočka dále říká, že dosti nuzně vypravený a neveliký vrchnostenský dvůr v Robčicích nepřinášel klášteru žádný užitek, neboť jeho výnos sotva stačil na obživu čeládky. Proto když opat roku 1702 zrušil ves Býkov (9 km od Robčic) a vystavěl tam nový poplužní dvůr, převedl šest tarmích sedláků do Robčic, kde naopak dvůr zrušil. Tři robčické sedláky usadil v jiných vesnicích a bývalým býkovským sedlákům dal jejich usedlosti, pro ostatní vystavěl nová stavení a Jakubu Liškovi, který měl v Býkově nejlepší usedlost, „odevzdáno panské stavení dvora robčického“. Každý obdržel lán polí a synové tři z nich po čtvrt lánu, aby si postavili chalupy na místě, kde stál panský ovčín. Na tři roky byli všichni osvobozeni od všech platů a robot, šest sedláků bylo od robot osvobozeno navždy. Následující opat však tuto výsadu neuznal (Kočka 1930, 300 – 301). Listina z roku 1704, potvrzující transfer poddaných z Býkova, byla ještě ve 30. letech 20. století chována v Robčicích v čp. 14 (Zetek 1932, 269).

Tak se stala z bývalého panského sídla selská usedlost Jakuba Lišky. Další archivní průzkum by mohl zjistit, o které popisné číslo se dnes jedná a případný stavební historický průzkum určit, čím se někdejší skrovně panské sídlo lišilo od běžných selských obydlí. To by však musela nastat vzácné příznivá shoda okolností. Mapa stabilního katastru z roku 1839 zachycuje na západním konci vsi drobné objekty chalup, a je tak patrně lokalizováno místo někdejšího ovčína. Žádná z ostatních usedlostí se velikostí budov nebo parcely nějak zvlášť nezviditelňuje.

Dnes žije v Robčicích jen 22 obyvatel a opět jim hrozí „zpuštění“. Na své si zde přijdou obdivovatelé lidové architektury; ve statku čp. 15 se dochovala mohutná roubená stodola s došky, ve dvoře čp. 17 unikátní patrový roubený špychar se dvěma pavlač-

Robčice na mapě stabilního katastru z roku 1839 (kopie Památkovém ústavu v Plzni)

kami a dřevěná stodola. Poblíž repliky dřevěné kaple stojí barokní boží muka z červeného pískovce s bohatou ornamentální výzdobou (Procházka 1996, 91).

Literatura a prameny: Čadková, I. – Zahradníková, M. (editorky) 2003: Berní rula 25 – kraj Plzeňský III. Praha; Doskočil, K. (editor) 1953: Berní rula 2, popis Čech z. 1654 I. Praha; Kočka, V. 1930: Dějiny politického okresu kralovického I. Kralovice; Procházka, Z. (editor) 1996: Severní Plzeňsko I. Historicko-turistický průvodce č. 6. Domažlice; SOA Kralovice, SOA Planá – Státní oblastní archiv v Plzni, sbírka matrik, fara Kralovice 1, fara Planá 1; Zetek, F. 1932: Popis politického okresu kralovického. Kralovice.

Petr Rožmberský

Zemřel Miroslav Hirsch – heraldik a předseda SPZHK

V sobotu 19. listopadu 2005 nás zasáhla smutná zpráva. Pouhých deset dní před svými 54. narozeninami opustil tento svět po delší těžké nemoci pan Miroslav Hirsch ze Dvora Králové nad Labem.

Pro většinu lidí působících profesionálně nebo zájmově v památkové péči nebylo toho jméno zcela neznámé. Již od raného mládí se totiž plně věnoval svému velkému koníčku – historii a výsledky své práce na tomto poli předkládal povětšinou v různých formách i veřejnosti. Jeho ušlechtilý zájem se časem upnul hlavně k dominantě novopackého kraje, ke zřícenině hradu Kumburk, kde se ve svém volném čase a za svoje prostředky snažil, spolu se svými přáteli, suplovat roli stranou stojících pověřených institucí. Snaha o co nejprofesionálnější přístup při záchraně této památky vedla v roce 1992 k založení Sdružení pro záchranu hradu Kumburku (SPZHK), jehož byl Mirek od prvopočátku až do svého předčasného skonu aktivním a činným předsedou.

Zálibou největší a poslze i povoláním stala se Mirkovi heraldika. O tomto oboru dokázal často hodiny a hodiny poutavě vyprávět. A žije-li člověk dále i ve svém díle, stal se Mirek z tohoto pohledu nesmrtelným. Řada obcí (Boseň, Syřenov a další) se pyšní novými atributy, jejichž autorem je právě Miroslav Hirsch. V posledních měsících svého života Mirek svůj zájem o Kumburk i heraldiku umně spojil, většinu volného času totiž trávil právě na svém Kumburku, kde jako heraldik přemýšlel a kreslil návrhy znaků obcí a jejich praporek. Drtivě většinu návštěvníků hradu také zcela jistě utkvěl v paměti prapor, který již léta vlaje na velké věži kumburské, a který je také samozřejmě Mirkovým dílem. Pro Mirka byla symbolika, hlavně ve vztahu k české státnosti, v mnoha rovinách vůbec velmi důležitou kapitolou jeho života.

Záleží na každém z nás, jak se vypořádá s Mirkovým náhlým odchodem. Vladimír Menšík v jednom ze svých vystoupení kdysi řekl, že nejdůležitější pro člověka by mělo být zanechání hezké vzpomínky. Já s těmito slovy plně souhlasím a v mém podvědomí zůstanou takovéto chvíle na prvního předsedu SPZHK ještě dlouho uchovány. V porovnání s některými jeho přáteli jsem znal Mirka vlastně poměrně krátko. Poprvé jsme se náhodně setkali v roce 1990. A ačkoliv jsme se každý starali o jiný ze dvou blízkých hradů (Kumburk a Bradlec), cestičku k sobě jsme si našli až o několik let později. Skutečnými přáteli, které spojoval nejen velký zájem o hrady a historii, jsme se stali snad až někdy kolem roku 2000. Ale ten čas, který následoval po tomto datu, nelze nikdy zapomenout. Jsem velmi vděčen Mirkovi např. za rady a následnou technickou podporu při udržovacích pracích (nejen) na Bradleci, kterou poskytovalo právě jeho SPZHK. Stále zde budu vidět jeho vysokou postavu, která povětšinou při těchto pracích seděla v lomu pod Černou věží u ohně a likvidovala v plameni nálety, od kterých jsme pravidelně čistili areál hradu. Velmi přenosné pro nás všechny byly též výlety, které jsme podnikali po památkách, zvláště hradech a tvrzích, do hlízkého i vzdáleného okolí. Mirek dokázal být velmi znalým a poutavým vypravěčem nejen o historii a významu jednotlivých objektů. Hořeli nyní v některých osobách plamen zájmu o památkovou péči, je to často právě díky Mirkovi, který svůj vnitřní oheň a zápal dokázal přenést i na druhé. Další krok k jisté nesmrtelnosti – nezemřel ten, kdo žije nejen ve svém díle, ale i ve svých pokračovatelích.

Koncem července 2005 jsme se rozloučili s Pavlem Dostálem. Možná tento ministr kultury pokračuje „tam nahoře“ ve svých pozemských aktivitách. A možná právě potřeboval do svého nového týmu dalšího oddaného a zaničeného spolupracovníka, a tak snad jeho volba padla právě na zničeného Mirka Hirsche. A nám nezbyvá již nic jiného, než popřát jim v jejich další pomyslné spolupráci hodně štěstí. Jsem ve skrytu duše přesvědčen, že patronka Mirkova starobylého rodu sv. Zdislava z Lemberka přijala oba výše jmenované s láskou a v míru.

Kvalita života se neměří podle jeho délky, ale podle jeho naplnění. Mirku, pravdivost těchto slov jsi plně dokázal. Odpočívaj v pokoji, nikdy nezapomeneme.

Martin Valstauer

Krátké poznamenání ke hradu Klejnštejnu

Před časem se na stránkách Hlásky v článku Z. Hefnera objevila informace o tom, že lokalita doposud označovaná jako Klejnštejn či Kleinstein (Klingenstein), vybudovaná ve 13. století, zanikla již v průběhu 14. století. Z toho je dovozováno, že se nejedná o hrad Kleinstein, ale o docela jinou lokalitu.¹⁾ Autor článku tvrdí, že na základě konzultace s dnes již zesnulým dr. Josefem Milerem se dozvěděl tuto informaci: V souboru keramiky ze sondy položené v rámci výzkumu zmíněného hradu Mgr. Klsákem z karlovarského muzea se nacházel velký počet keramiky, již dr. Miler datoval do 13. - 14. století. Keramika 15. století v tomto souboru absentovala.²⁾ Se závěry Z. Hefnera souhlasí a rozvíjí je i autor dalšího článku v Hlásce na toto téma, dr. Úlovec.³⁾

Z jiné strany se ovšem dozvídáme něco trochu jiného. P. Hereit ve statě o hradu Kleinsteinu u Humnic dr. Milera cituje: Nejstarší keramické nálezy a tím i počátky hradu lze datovat do poloviny 13. století. V souboru lze, jak již konstatoval dr. Miler (viz výše), opravdu pozorovat až na ojedinělé výjimky absence keramiky 15. století, a je tedy nutné se pozastavit nad ztotožněním tohoto objektu s hradem Klejnštejn. Z toho jasně vyplývá, že keramika 15. století byla ve zmíněném souboru zastoupena, i když jen málo.⁴⁾ V uvedené Hereitově práci je i popis situace zachycené sondou, kterou položil Jiří Klsák, a z níž pochází pojednávání soubor: V září 1988 byly zjištěny amatérské výkopy v centru hradu. Bylo provedeno jejich začistění. V říjnu téhož roku byla na tomto místě položena J. Klsákem sonda o rozměrech 7,5 x 0,5 m. a hloubec 30 - 95 cm, která prořala pahorek poblíž kamenné hradní zdi (opevnění). V sondě byla nalezena četná kamenná destruktce promíslená zbytky malty. Místy byla zjištěna vyšší koncentrace stěpů, většinou mezi kameny nad podloží. Ojediněle byly nalezeny stěpy i na podloží.⁵⁾ Dle popisu byla tedy sonda položena na pahorek tvořeném hlínou, kusy malty a kameny, které pocházely patrně z nějaké destruktce. Z toho jasně vyplývá, že se nejedná o kulturní vrstvu nahromaděnou postupně během života hradu, ale o deponii materiálu, související snad s nějakými stavebními nebo zemními pracemi na lokalitě. Během nějaké přestavby hradu mohlo dojít k navržení onoho pahorku, jenž obsahoval keramiku starších období existence hradu a byl pouze kontaminován keramikou 15. století.

Je známa pouze sondáž z tohoto místa. Jisté je, že hrad zde opravdu vznikl již ve 13. století. Je ale také pravdou, že zatím nelze s určitostí tvrdit, že hrad zanikl již ve 14. století. V takovém případě nelze spolehlivě vyloučit, že se jedná o hrad známý jako Klejnštejn. Rovněž nikdo dosud nevysvětlil vznik pojmenování lesa, podle nějž vyslovil August Sedláček domněnku o jméne hradu: Že se jmenoval tento hrádek Kleinstein, jest jen domněnka, opírající se o to, že se les v těchto končinách Klingenstein nazýval.⁶⁾

Poznámky: 1) Hefner Z., Klejnštejn po třetí, Hláska X/1999, s. 41 - 42. 2) Viz pozn. 1, s. 42. 3) Úlovec J., Hrad Klejnštejn, Hláska XV/2004, s. 32 - 34. 4) Hereit P., Dějiny nejstaršího osídlení Doupovska. In: Sborník Západočeského muzea v Plzni XV, s. 117 - 143, Plzeň 2000, s. 146. 5) Viz pozn. 4. 6) Sedláček A., Hrady, zámky a tvrze Království českého, Praha 1923, s. 77.

Lukáš Hanzl

Už jste četli...?

Po několikaletém odkladu způsobeném především změnami v autorském kolektivu byl v nakladatelství ARGO vydán dlouho očekávaný třetí díl **Encyklopedie českých tvrzí**. Zachycuje lokality začínající na S - Z, seznam zpracovaných lokalit ve všech třech dílech a obsáhlou bibliografii k jednotlivým sídlům. Autoři zvažují vydání 4. dílu, kde by byly obsaženy chybějící lokality. Současně s vydáním 3. dílu byl proveden dotisk již vyprodaného 1. dílu. (podle P. Z. Komárek, <http://www.brady.cz>).

Vyšla kniha T. Durdíka a V. Sušického **Zříceniny hradů, tvrzí a zámků – Západní Čechy**. Obsahuje přes 600 barevných fotografií, perokresby hmotových rekonstrukcí, značení turistických přístupů a odborný text k jednotlivým objektům a jeho kompletní překlad do angličtiny. Formát A4, 328 stran (podle JC, <http://www.hrady.cz>). *redakce*

Z hradů, zámků a tvrzí

Nejvýše položená hradní zřícenina Pojizeří prožila svůj rok. V sobotu 6. srpna se na **Nístějce** (o. Semily) uskutečnila akce Sdružení pro záchranu hradu, nazvaná „Nístějka ožívá“. I když počet návštěvníků nepřesáhl 100 osob, tak dopadla úspěšně. Po přepadení hradu lapky s pomocí „dřevěného tanku“ a jejich přemožení se na nádvoří konala „poprava“ jednoho z nich formou oběšení. Po záchranném výzkumu turnovského muzea se na počátku podzimu uskutečnila dlouho očekávaná oprava rozpadávající se hradní věže. Stavební firma Šimánek ze Dvora Králové n. Labem vyzdila vnitřní rozpadající se kulatý prostor věže a z venkovní strany vyplentovala část vypadlého obvodového zdiva. *Zdeněk Fišera*

Od 20. 9 do 24. 10. 2005 proběhly na hradě **Nístějce** (o. Semily) záchranné stavební práce – byly vyzděny vnitřní a vnější lice torza věže, do dna byla umístěna drenáž pro odvod srážek. Práce proběhly v souladu s projektovou dokumentací a při kontrolním dnu nebyly shledány závady. Koruna zdiva věže byla pokryta hlinou a bude zatrávněna (podle T. Šimánek, <http://www.hrady.cz>).

Podle neoficiálních zdrojů byl bývalý skvost Ostravy, dnes ruina zámku **Kunčice**, po dlouhé snaze slezskoostravské radnice vypsané ze seznamu chráněných kulturních památek a po provedení stavebně historického průzkumu a zaměření bude provedena demolice. Zdá se, že objekt již nelze zachránit.

Poblíž obce **Mosty** (o. Frýdek-Místek) se nalézá torzo mohutné pohraniční pevnosti, určené k obraně Jablunkovského průsmyku proti nájezdům Turků, Uhrů a Švédů. Šance byly vybudovány r. 1588, v 17. století několikrát zpevněny, v 18. století se staly zenskou pevností a opět moderně upraveny, v 19. věku je pevnost opuštěna. Od té doby je rozebírána na stavební kámen, za posledních 10 let zchátrala památka nejvíce. Obec Mosty o ni nejvíce zájem a ani zde neumístila informační tabuli se základními údaji (podle J. P. Štěpánek, <http://www.hrady.cz>).

Za tři čtvrti miliónu korun je na prodej zámek dvora pi-voňských augustiniánů ve **Ždánově** (o. Domažlice), se zahradou. Zastavěná plocha 500 m², parcela 6500 m². Jde o kulturní památku, patrová podsklepená stavba má dobré obvodové zdivo, funkční střechu, vnitřky v havarijním stavu – nutná rekonstrukce. Realitní kancelář Dům a byt, 330 16 Všeruby 95, tel. 608497061, www.dum-a-byt.cz.

Zámek **Žinkovy** (o. Plzeň - jih), původně hrad, s 90 místnostmi ve 4 podlažích, v dobrém stavu, s parkovištěm a 14 ha pozemků je k mání za babku – za 4 milióny euro. Tel. 603433511, civitas@civitas.cz.

Zámecký areál ohrazený kamennou zdí v **Obyčích** (o. Klatovy) se zámekem o 30 místnostech (původně tvrz), parkem, hospodářskými objekty v provozu, tříposchoďovou unikátní dřevěnou sýpkou a rybníkem je taktéž na prodej. Za celkem cca 45500 m² a zachovalé objekty zaplatíte pouhých 6,5 miliónu korun – COIN.CZ s.r.o., Šafaříkovy sady 5, 30100 Plzeň, tel. 377440936, [coin-cz.cz](http://www.seznam.cz) (podle www.seznam.cz, Realitý).

redakce

Plzeňský kraj reagoval na nabídku ministra kultury týkající se převodu některých památek ze státu na kraje a vytipoval památky, o které by byl případně ochoten pečovat. Kraj má v návrhu rozpočtu na rok 2006 vyčleněno pro oblast kultury a památkové péče 7,4 %, zatímco stát necelé jedno procento. Zájem by měl o zámek v **Mančtině**, o zámek **Kozel** a o hrad – zámek **Horšovský Týn**.

V roce 1993 začaly opravy hradu **Radyně**, které pokračují dodnes. Financuje je město Starý Plzeňec, od roku 2005 se na rekonstrukci památky podílí také Plzeňský kraj. Již uvolnil 100 tisíc korun na statické zajištění severní stěny hradu, další příspěvek je připraven na opravu západní stěny hranolové věže a opěrku pod vstupem do objektu. Bylo také pořízeno osvětlení celé památky, které by mělo dominantu kraje brzy začít osvětlovat (Plzeňský kraj 3, č. 9 z 5. 12. 2005). *P. Rožmberský*

Zprávy z klubu

Rada

Kontaktní adresa: KAS, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň. Tel. 604261000.

Pobočky, které nezaslaly do konce roku 2005 příslušné seznamy členů a předplatné Hlásky s „desátkem“ (viz minulá čísla Hlásky), neobdrží Hlásku, dokud tu neučiní. Připraví tak své členy o možnost například rychle reagovat na otištěné příspěvky. Upozorňujeme funkcionáře na povinnost vyplývající ze stanov klubu: Nejpozději do uzavěrky dalšího čísla zaslat Radě **Zprávy o činnosti** a **Zprávy o hospodaření** za uplynulý rok.

Konference **Dějiny staveb 2006** se koná opět ve školícím středisku Západočeské univerzity v Nečtíněch, ovšem ve **dnech 30. 3. – 2. 4. 2006**. Členové KASu, kteří měli příspěvek na minulou konferenci a kterým účast nehradí zaměstnavatel, tak jako studenti denního studia jsou osvobozeni od konferenčního poplatku. Přihlášky zasílejte na adresu P. Mikota, U Bachmače 10, 326 00 Plzeň. Informace na www.evida.cz/shp.

Redakce Hlásky vyzývá členy k zaslání příspěvků týkajících se panských sídel (třeba i okrajově). Nemusí jít o zpracování celé lokality, ale například o upozornění na nějaký jev či detail, který dosud v encyklopedických soupisech panských sídel nebyl uveden. Také se nedostává krátkých informací do rubrik **Z hradů, zámků a tvrzí** a **Už jste četli...?**, kde mohou naši členové, autoři knih nebo studii na dané téma využít posledně jmenované rubriky k „reklamě“. Drobné zprávy lze zasílat i formou SMS zpráv na výše uvedené telefonní číslo nebo e-mailem na adresu pmikota@post.cz. Honoráře sice nejsme schopni platit, ale i autoři (členové KASu) drobných zprávíček mají vždy přísti ročník Hlásky zdarma. Redakce přeje všem čtenářům i autorům vše nejlepší do Nového roku.

Pobočka Plzeň

Kontaktní adresa: KAS, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň. Tel. 604261000.

Podzimnímu zájezdu na Prachaticko přálo počasí. Účastnílo se jej 35 členů a příznivců pobočky. První zastávkou byl známý poutní kostel v Lomei se zavěšeným oltářem, v bývalém loveckém zámku Buquoyů při něm žijí šedé sestry řádu sv. Františka. Pokračovali jsme na rozsáhlou zříceninu hradu Helfenburku u Bavorova, kde bylo možné vystoupit na věž, obdivovat nejen kamenické články, ale i zbytky táflování. Na hradě zásluhou stádečka koz neroste žádné křoví, všude je „anglický“ trávník, avšak i kozi výtrusy. Od kastelána jsme dostali tip, že by patrně bylo možné shlédnout zámek v Dubu. Novogoticky přestavěný zámek obchovaný stylovou zdí, v němž bylo donedávna učiliště, nám představila ochotná paní baronka, která měla na zámku poprvé tolik lidí. Ukázala nám nejstarší památku – část renesančního okenního ostění s erby Říčanských a Hořejovských a s letopočtem a potom vyprávěla o peripetích s opravami zámku a prováděla hosty objektem tak dlouho, že jsme museli vynechat zámek ve Vlachově Březí a jet rovnou do Prachatic. Zde jsme se občerstvili a obdivovali krásně opravené město s jeho středověkými uličkami, opevněním, sgrafity a zvláštním kostelem. Cestou do Drslavic jsme minuli tvrz Lipovice přestavěnou na sýpku a v Drslavicích nás již čekala prohlídka rozsáhlé goticko-renesanční tvrze v rekonstrukci. Její část se již ztítila, ale nezdolný majitel, který s rodinou ve tvrzi bydlí, již jakž takž zabezpečil statiku a střechy a upravil některé interiéry. Problémy paní baronky

z Dubu se v porovnání s jeho situací zdály nicotné. Na závěr se na nádvoří opěkyly klobásky, majitel hrál na harmoniku a dešťlík společně s tmou nás upozornili, že je nejvyšší čas na návrat. Děkujeme paní Heleně Matějkové a její cestovní kanceláři.

Podzimní vycházka začala chladným ráncem. Před bránou bývalého kláštera premonstrátek v Chotěšově se sešlo jen 16 členů a příznivců pobočky; ostatní asi odradila zima. Organizátorka vycházky dr. Jitka Fišerová zajistila průvodce z občanského sdružení za záchranu kláštera, který poutavě, ale dlouho vyprávěl o problémech kolem velmi rozsáhlého a zanedbaného objektu, pro nějž se zatím nenašlo adekvátní využití. Nakonec se pochlubil nákladně zrestaurovanou a velice rozsáhlou nástropní malbou a klášterním muzeem. Celi prochladlí jsme ukončili prohlídku a málem vynechali pro nás nejzajímavější gotické prostory pod prelaturou. Ve starých sklepeních bylo tepleji. Potom jsme šli na Křížový vrch a na kraji Chotěšova si v restauraci dali pro zahřátí grog. To už se ale roztrhala studená mlha a vysvitlo slunce. Při stoupání na vrchol se mnohý zapotil. Les hrál všemi barvami podzimu a nedávno ještě zchátralý poutní kostel byl zčásti (především věž) nově opraven, loď má zajištěnou korunu a brzy se jí dostane střechy. Věž je citlivě upravena na rozhlednu, pláti se mírně vstupné, je možno zakoupit občerstvení. Všechny ostatní objekty (až na vojenský betonový „bunker“) jsou odstraněny, okolo kostela je parková úprava. Protože je známo, že zde před stavbou kostela stál buď hrad nebo hradiště, chtěli jsme najít datovatelný keramický materiál. Vše je však zplanýrováno a na bocích kopce pod vrcholem nebyl žádný vývrat. Přes mohyly zakreslené v turistické mapě (které jsme buď nenašli, nebo turisté neví jak mohyly vypadají), jsme došli do Lelova. V Lelově se ztratila skupinka zůstávající pozadu, které zdejší poradili jít jinudy. Hlavní část výpravy došla do Stodu k pořadatelce, jenž po cestě tvrdila, že se peče prase. Moc jsme nevěřili. Poslala pro zbloudilou skupinku auto a zavedla nás na zahradu, kde se opravdu zrovna ono chutné zvíře dopeklo. Nastaly lukulské hody, masitá strava byla zapíjena pivem a zajídána makovými či ořechovými koláčky opět zapíjenými pivem. Protože se účastnilo málo lidí, bylo prase, když jsme za tmy odcházeli na vlak, snědno tak z poloviny. Nevíme, jak dr. Fišerová podekovat, neboť slova sotva postačí.

Na říjnové schůzce přednášel o nových zjištěních na hradu – zámku Zelené Hoře u Nepomuku pan Tomáš Karel, přednáška byla provázena pěknými snímky. Podobně v listopadu seznámil přítomné s objemem stojícího objektu tvrze u zámku v Týnci u Klatov ing. Jan Anderle. V prosinci se přednáška nekonala, přítomní diskutovali o změnách v památkové péči.

Na podzimní členské schůzce za rekordní účasti 40 členů bylo oficiálně přijato 5 nových členů, kteří se přihlásili do pobočky od jarní členské schůzce. Dále byl schválen dosavadní výbor pobočky ve složení předseda Karel, sekretář Rožmberský, pokladní Richterová, členové: Anderle, Mikota, Novobilský, Čihák, Knoll, Bečka a kontrolor účtů Světlík. Dále se rozvinula diskuse o způsobu konání klubových schůzek a přednášek, neboť značné části členstva způsob, odsouhlasený na jarní členské schůzi nevyhovoval a účast na schůzkách poklesla. Z diskuse vzešel návrh, aby se každou první středu v měsíci konaly schůzky tak jako předtím s „malými“ přednáškami v restauraci a 4 x ročně aby pobočka uspořádala přednášky určené i pro veřejnost v odpovídajícím prostředí. Návrh byl schválen absolutní většinou hlasů, proti byl hlas jediný. Schůzce pověřila výbor, aby organizačně zajistil vše potřebné. Dále

vystoupil s návrhem na vytvoření řádných internetových stránek klubu pan Petr Beránek. Jeho návrh byl akceptován, kvůli správnosti informací mu bude poskytnut příslušný materiál, konečnou podobu schválí schůze Rady KASu. Na závěr schůze vystoupil ing. Anderle s přednáškou o Týnci u Klatov (viz výše).

První únorovou středu se od cca 16 hodin tedy již sejdem jinde – opět U Vincenta (předposlední stanice tramvaje č. 1 směr Slovany, v uličkách vpravo od směru jízdy, kde už se doptáte), avšak nikoli jako dříve v pivnici v přízemí, ale nahoře v restauraci. Přednášet bude pan Šimovský.

První veřejná přednáška se bude konat **ve středu 15. února od 17 hodin** v zasedací místnosti Filozofické fakulty Západočeské univerzity v **Sedláčkově ul. 15** (v centru města), ve druhém patře. Přednášet bude pan Tomáš Karel na téma nových zjištění při opravách hradu Zbiroh-a.

Pobočka Zlín

Kontaktní adresa: KAS pobočka Zlín, MUDr. Jiří Hoza, Česká 4760, 760 05 Zlín.

Členové pobočky se podíleli na přelomu léta a podzimu na konzervačních pracích na reliktu gotické brány hradu Křída v Hostýnských vrších a celoročně na konzervaci zdíva zříceniny hradu Lietava na Slovensku. První týden v říjnu 2005 navštívilo 8 členů 30 hradů ve francouzském Alsasku, převážně štaufského původu.

23. 11. 2005 proběhla valná hromada pobočky při příležitosti 10. výročí jejího založení. Schůze se účastnilo 40 členů a sympatizantů pobočky, byla zhodnocena dosavadní činnost a nastíněn návrh další činnosti v následujících letech. Přesněji byl vyhotoven návrh činnosti na rok 2006. Na závěr schůze, která se nesla v příjemné přátelské atmosféře, přednesl Jiří Hoza přednášku na téma „Hrady štaufské architektury v Alsasku“ s promítáním diapozitivů. Výročí bylo završeno ve stylovém prostředí sklepů zámku ve Zlíně, kde byla v tomto roce vybudována vinárna.

Pobočka zaregistrovala webovou stránku, které se toho času budují, jimiž by v budoucnu chtěla předávat informace (www.kaszlin.wz.cz).

J. Hoza – Z. Sadílek

Další informace od poboček redakce do uzávěrky tohoto čísla neobdržela.

Kontakty na ostatní pobočky:

Pobočka Praha

Kontaktní adresa: KAS Pobočka Praha, PhDr. Jiří Úlovec, Tr. Milady Horákové 133, 166 21 Praha 6 – Dejvice.

Pobočka Brno

Kontaktní adresa: Dr. J. Doležel, ArÚ AV ČR, Královopolská 147, 600 00 Brno.

Pobočka Hradec Králové

Kontaktní adresa: Ing. Jiří Slavík, Nerudova 1210, 517 41 Kostelec n. Orlicí.

Pobočka Humpolec

Kontaktní adresa: KAS pobočka Humpolec, Hradská 818, 396 01 Humpolec.

Uzávěrka dalšího čísla: 10. 3. 2006

(vyjde v první dubnové dekádě 2006)

HLÁSKA, zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka. ISSN 1212-4974.

Vychází čtvrtletně. Toto číslo vyšlo v 1. lednové dekádě 2006.

Šéfredaktor Petr Rožmberský, technický redaktor ing. Petr Mikota, redaktor pro internet Roman Bečka.

Adresa redakce: Klub Augusta Sedláčka, Kopecského sady 2, 301 36 Pízeň.

Vydává Klub Augusta Sedláčka za přispění Nadačního fondu pro kulturní aktivity občanů města Pízeň.

Registrováno pod značkou OK ÚMP 23/1991. 360 výtisků